

IPARD

TEKLİF ALMA KURALLARI REHBERİ

**IPARD III
1. ÇAĞRI DÖNEMİ**

**Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
Katılım Öncesi Yardım Aracı
Kırsal Kalkınma Programı
(IPARD III)**

Teklif Alma Kuralları Rehberi

**1. ÇAĞRI
2024 - V1.0**

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. AMAÇ.....	5
2. KAPSAM	5
3. YASAL DAYANAK.....	5
4. SORUMLULUK.....	5
5. TANIMLAR.....	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
6. TEKLİF ALMA KURALLARI.....	8
6.1. Teklif Alma	8
6.1.1. Teklif Davet Mektubu ve Teknik Şartname.....	10
6.1.2. Üç Teklif veya Tek Teklif Kararı (Avro/TL Değişimi).....	19
6.1.3. Teklif Geçerlilik Süresi	20
6.1.4. Teklifin Verilmesi.....	22
6.1.5. Tekliflerin Geçerliliği	30
6.1.6. Tekliflerin Değerlendirilmesi	31
6.1.7. Alımın Gerçekleşmesi	35
6.1.8. Mal Alım Sözleşmesi.....	37
6.1.9. Alınan Malın Teslimi	38
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	39
7. İŞ AKIŞI.....	39
8. PİYASA KOŞULLARI.....	40
9. ADİL REKABET KOŞULLARI, ŞEFFAFLIK VE FIRSAT EŞİTLİĞİ	41
10. YAZIŞMA DİLİ	42
11. KURUMA SUNUM	42
12. ÇIKAR İLİŞKİLERİ.....	42
13. ZEYİLNAME SÜRECİNDE TEKLİF ALMA KURALLARI.....	44

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AMAÇ

Bu rehberin amacı, IPARD Programı kapsamında desteklenecek yatırımlarda, gerçek ve tüzel kişilerce proje amacına yönelik yapılacak satın alımların usul ve esaslarını düzenlemektir. Bu kapsamda; düşük fiyatın yanı sıra, işletme ve bakım, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurlar dikkate alınarak, ekonomik yönden en avantajlı teklifin tespiti, çıkar ilişkilerinden kaçınılması, adil rekabet koşulları, şeffaflık ve satın almalarla ilgili tüm işlemlerin “Sağlam Mali Yönetim Prensipleri”ne uygun olması amaçlanmaktadır.

2. KAPSAM

Bu rehber, IPARD Programı bünyesinde desteklenecek projelerde, gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak satın alımların usul ve esaslarını kapsar. Teklif alma kuralları, Kurum tarafından belirlenen uygun harcamalar için geçerli olacaktır.

3. YASAL DAYANAK

Katılım Öncesi Yardım Aracı, Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) Programı'nın uygulanması için, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Komisyonu arasında imzalanan “Sektörel Anlaşma”dır.

4. SORUMLULUK

Bu rehberde belirtilen satın alma kurallarının uygulanmasından Başvuru Sahibi sorumludur.

5. TANIMLAR

Bu Satın Alma Rehberinin uygulanmasında;

AB: Avrupa Birliğini

Kurum: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunu,

IPA: Katılım Öncesi Yardım Aracını,

IPARD Programı: Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni kapsamında hazırlanan Kırsal Kalkınma Programını,

Sektörel Anlaşma: AB Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan ve Kırsal Kalkınma Bileşeni ile ilgili olarak Çerçeve Anlaşma veya Mali Anlaşma'da düzenlenmeyen hususları içeren anlaşmayı,

Başvuru Sahibi: IPARD Programı çerçevesinde, Kuruma uygun bir proje ile başvuruda bulunan gerçek kişi veya tüzel kişiliği,

Yararlanıcı: IPARD Programı çerçevesinde, Kuruma uygun proje ile başvuru yapmış, projesi desteklenmek üzere seçilmiş ve Kurum ile sözleşme imzalamış olan gerçek kişi veya tüzel kişiliği,

Uygun Harcamalar Listesi: IPARD programı çerçevesinde her bir tedbir ve alt tedbir için hazırlanmış ve başvuru sahibinin yatırımı kapsamında yapacağı harcamalarda desteklenmesi uygun detaylı harcama kalemlerini gösteren listeyi,

Başvuru Paketi: Başvuru sahibi tarafından doldurularak Kuruma sunulan içerisinde başvuru formu ve ekleri, iş planı ve teknik projenin yer aldığı paketi,

Yapım İşleri: Uygun harcamalar listesinde detaylandırılan taşınmazların inşası / genişletilmesi / modernizasyonunu,

Tavan Fiyat: Yapım işleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı /TKDK tarafından her bir poz numarasına göre belirlenen ve yayınlanan birim fiyatların en fazla %85'i,

Makine ve Ekipman Alımı: Uygun harcamalar listesi kapsamında satın alımı yapılacak makine, ekipman ve malzeme gibi alımlar ile uygun harcamalar listesinde belirtilen, yazılımlar da dahil bilişim teknolojileri ve özel teknolojik ekipman alımlarını,

Hizmet Alımı (Genel Harcamalar): Genel Harcamalar, yapım işleri ve makine-ekipman alımı uygun harcamaları toplamının en fazla % 10'una kadar uygun harcama olarak değerlendirilmekte olup aşağıdaki kalemlerden oluşmaktadır:

- Ortaklaşa yatırımlarla bağlantılı olarak, ilgili ürünlerin pazarlanması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar ile kolaylaştırıcılık giderlerini içerebilecek olan ve Uygun Harcamalar Listesinde belirtilen genel giderler.
- Projelerin yapım işleri ile bilgisayar yazılımı da dahil olmak üzere makine ekipman alımlarıyla ilgili mimarlık, mühendislik ve diğer danışmanlık ücretleri ve fizibilite çalışmaları gibi harcamalar.
- İş Planı Hazırlığı (teknik proje ve fizibilite hazırlığı dahil)

İş Planı Hazırlığı ile ilgili alımlar;

- Uygun harcama tutarı (makine ekipman + yapım işi) 1 Milyon Avro'nun altında olan projeler için uygun harcamaların % 5'ini
- Uygun harcama tutarı (makine ekipman + yapım işi) 1 Milyon Avro'ya eşit veya 3 Milyon Avro'nun altında olan projeler için uygun harcamaların % 4'ünü,
- Uygun harcama tutarı (makine ekipman + yapım işi) 3 Milyon Avro'yu aşan projeler için uygun harcamaların % 3'ünü geçemez.

İş planı hazırlama ücreti hiçbir durumda 101 ve 302 tedbirleri için 6.000 Avroyu, 103 tedbiri için 9.000 Avroyu geçemez.

Görünürlük Harcamaları: Görünürlüğü sağlamak üzere yapım işleri, makine ve ekipman ve hizmet alımları uygun harcamaları toplamının en fazla %1'ine tekabül eden pano, levha, poster ve etiket alımı için yapılan harcamaları,

Potansiyel Tedarikçi: Yatırım kapsamında satın alınması gereken makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki harcamalar için başvuru sahibine teklif veren gerçek veya tüzel kişileri veya bunların oluşturdukları ortak girişimleri,

Potansiyel Yüklenici: Yatırım kapsamında satın alınması gereken yapım işleri alımları için başvuru sahibine teklif veren gerçek veya tüzel kişiyi veya bunların oluşturdukları ortak girişimleri,

Tedarikçi: Teklif veren gerçek veya tüzel kişilerden, teklifi başvuru sahibi tarafından seçilen ve kendileriyle alım sözleşmesi imzalanan ve yatırım kapsamındaki makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki alımların temin edicilerini,

Yüklenici: Teklif veren gerçek veya tüzel kişilerden, kendileriyle alım sözleşmesi imzalanan ve yatırım kapsamındaki yapım işleri alımlarının temin edicilerini,

Geçerli Teklif: Teklif tarihinin belirttiği, teklif verenin tam adı (Ticari unvanı), adresi, vergi numarası, ticari sicil numarası ile imza ve kaşesinin yer aldığı, teklif geçerlilik süresinin bu rehberde belirtilen kurallara uygun şekilde belirtildiği, teknik şartnameyi/keşif özetini karşılayan, teknik şartnamede/keşif özetinde belirtilen tüm kalemlerin KDV ve tüm vergiler ile malların varış yerine teslim giderleri, paketleme, sigorta, nakliye, ambalajdan çıkarma, kurma giderleri hariç olarak fiyatlandırıldığı teklifi,

Teknik Şartname: Satın alınacak yapım işleri, makine ve ekipman, hizmet alımları ve görünürlük kapsamındaki alımların adını, teknik özelliklerini/miktarını ve yasal olarak uyulması gereken diğer kuralları ortaya koyan belgeyi,

Keşif Özeti: Yapım işleri kapsamında, her bir yapı mahali için ayrı olarak hazırlanmış ve yapım işinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/TKDK tarafından açıklanan poz numaralarını, işin adını, birimini ve miktarını gösteren belgeyi,

Çıkar İlişkisi: Başvuru sahibinin, potansiyel tedarikçilerle/yüklenicilerle veya potansiyel tedarikçilerin/yüklenicilerin birbirleriyle olan ailevi, manevi, politik, milli ekonomik veya menfaat sağlayan her türlü ilişkileri veya ortaklıkları nedeniyle tarafsız görüş verme kapasitesini etkileyen olayı ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

6. TEKLİF ALMA KURALLARI

Başvuru sahibi geçerli teklif alma aşamasında bu rehberde yer alan kurallara uymalıdır. Bu rehberde yer alan kurallara uyulmaması durumunda Kurum, başvuru sahibinden açıklama isteme, söz konusu teklifleri/harcama alanını/lotu/harcama kalemlerini uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya başvuruyu reddetme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

6.1. Teklif Alma

Başvuru sahipleri:

- Yapım işleri,
- Makine ve ekipman alımı,
- Hizmet alımı,
- Görünürlük harcamaları olmak üzere dört (4) harcama alanında teklif alımı gerçekleştirecektir. Yatırımın bütçesi, söz konusu harcama alanları dikkate alınarak hazırlanacaktır.

Genel uygulama olarak, başvuru sahibi dört harcama alanının her birinde, ilgili harcama alanı kapsamında alacağı tüm uygun alımları içerecek ve bir defada alım yapacak şekilde teklife çıkmalı, teklifleri kendi içerisinde bölmemelidir. Ancak aynı harcama alanı içerisinde farklı özellikteki alım kalemleri söz konusu olduğunda ve bunların bir defada satın alınmasının mümkün olmadığı durumlarda başvuru sahibi, ilgili harcama alanında benzer kalemleri bir araya getirmek suretiyle birden fazla defada alım yapabilir. Ancak bu yöntem zorunlu durumlarda yapılmalıdır. Yapılacak değerlendirmelerde üç teklif alma sınırının altında kalmak amacıyla kasıtlı olarak tekliflerin bölündüğü tespit edilirse, Kurum bu başvuruları reddetme ve başvuru sahipleri hakkında yasal işlem başlatma hakkına sahiptir.

Başvuru sahibinin alımı lotlara bölerek teklife çıkmış olması durumunda; alımın üç teklif sınırının altında kalmak amacıyla kasıtlı olarak lotlara bölünüp bölünmediği incelenirken:

- a) Tek teklife dayanılarak yapılan alımlarda teklifin doğrudan üretici firma tarafından verilip verilmediği,
- b) Tek teklife dayanılarak yapılan alımlarda ürünlerin spesifik nitelikli ürünler olup olmadığı,

- c) Tek teklife dayanılarak yapılan alımlardaki ürünlerin diğer lotlardaki tedarikçiler tarafından satılıp satılmadığı,
- d) Tek teklif sistemi ile alınan ürünü/ürünleri teklif veren diğer firmaların da satmalarına rağmen, başvuru sahibinin bu ürünleri tek teklifle alarak fiyat avantajı sağlayıp sağlamadığı,
- e) Bunların dışında başvuru sahibinin alımları tek teklife dayanarak yapması ile ilgili başka gerekçeler sunup sunmadığı gibi hususlar kontrol edilecektir.

Başvuru sahibinin alımlarını kasıtlı olarak lotlara bölüp bölmediği kontrol edilirken yukarıdaki kriterlerden en az birini sağlayıp sağlamadığı incelenecektir. Gerekli görülmesi halinde başvuru sahipleri, tek teklife dayanan alımlarına ilişkin talep edilecek her türlü destekleyici/kanıtlayıcı dokümanları sunmak zorundadırlar.

Teklif alımına çıkılmadan önce, uygun harcama alanları detaylandırılmalıdır. Uygun harcama alanlarının detaylandırılmasında, “Uygun Harcamalar Listesi”nde yer alan harcama kalemleri dikkate alınmalıdır. Bu liste dışındaki harcama kalemleri uygun harcama olarak kabul edilmeyecek ve desteklenmeyecektir.

Başvuru sahibi, yatırımı kapsamında desteğe esas harcamalarını uygun harcamalar listesine göre belirlerken, bu harcamaların aynı zamanda yatırım için hazırlanan ve başvuru paketinde yer alan proje, çizim veya lisanslara uygun olmasına dikkat etmeli ve satın alım ile ilgili faaliyetlerini bu çerçevede yürütmelidir. Bu kapsamda;

- Yapım işleri için belirlenen harcamalar, yapım işleri için hazırlanan çizim, yapı ruhsatı, detaylı metraj cetveli ve keşif özetine uygun olmalıdır.
- Makine-ekipman alımında ve/veya yapım işlerinde, yatırım için hazırlanan teknik proje dikkate alınmalı; satın alınacak makine-ekipman seçimi ve yapılacak inşaat işleri teknik projeye uygun olmalıdır.

TKDK tarafından gerek başvurunun değerlendirilmesi gerekse ödeme aşamasında, yapım işleri ve makine-ekipman alımlarının, başvuru paketinde yer alan proje, çizim, teknik proje, yapı ruhsatı, detaylı metraj cetveli, keşif özeti ve ilgili diğer belge ve dokümanlara uygunluğu kontrol edilecektir. Bu kontroller sonucu TKDK uygun olmayan yapım işi veya makine-ekipmanları desteklememe veya projeyi reddetme hakkına sahiptir.

Yatırım kapsamındaki uygun olmayan harcamalar için başvuru sahibinin teklif alma kurallarına uyma zorunluluğu olmamakla birlikte, şayet başvuru sahibi uygun harcamalarla birlikte uygun olmayan harcamalar için de teklif alıp Kuruma sunduğu takdirde, teklifler bir bütün olarak değerlendirilecek ve uygun olmayan harcamalar için de teklifler Kurum tarafından değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Başvuru sahibi teklif alma işlemini,

- İş planı hazırlığı, mimarlık, mühendislik projeleri, fizibilite çalışmaları ve iş planı hazırlığı için gerek duyacağı diğer hizmet alımları için, iş planı hazırlama aşamasından önce,
- Yapım işleri, makine ve ekipman alımı, iş planı hazırlığı dışında kalan hizmet alımları ve görünürlük kapsamındaki harcamalar için, iş planı (proje) hazırlama aşamasında gerçekleştirilmelidir.

Başvuru sahibi, iş planı hazırlığı, mimarlık, mühendislik projeleri, fizibilite çalışmaları için hizmet alımı yapacak ise, öncelikle bu kapsamda teklif alma işlemini gerçekleştirmeli, diğer satın alımlarını bu kapsamda seçtiği teklife göre şekillendirmelidir.

6.1.1. Teklif Davet Mektubu ve Teknik Şartname

Başvuru sahibi, teklif alımına çıkarken her bir uygun harcama alanına yönelik, uygun harcama kalemlerinin detaylarını içeren bir **“teklif davet mektubu”** ile söz konusu uygun harcama kalemlerinin teknik özelliklerini içeren ve işi tam olarak tanımlayan bir **“teknik şartname”**, yapım işlerinde ise bir **“keşif özeti”** hazırlamalıdır.

Teklif davet mektubunda;

1. Teklifin hangi harcama alanı için istendiği (Yapım işleri, makine-ekipman alımı, hizmet alımı, görünürlük harcamaları),
2. Tarih (gün/ay/yıl olarak),
3. Gönderilen tedarikçinin/yüklenicinin ismi / ticari unvanı,
4. Başvuru sahibinin adı/ticari unvanı ve iletişim bilgileri,
5. Teklife çıkış amacı,
6. Teklifin sunulması gereken son tarih (gün/ay/yıl olarak),
7. Teklifin hangi tarihe kadar (gün/ay/yıl olarak) geçerli olacak şekilde hazırlanması gerektiği,
8. Teklifin ekinde hangi belgelerin olması gerektiği,
9. Teklifin geçerli ve uygun olması için gereken diğer şartlar ile varsa başvuru sahibinin istediği özel şartlar **belirtilmelidir.**

Başvuru sahibi teklif davet mektubunda ve teklife ilişkin genel şartlar bölümünde Kurumun internet sayfasında yer alan örnek formlardaki şartları tedarikçiden talep etmelidir.

Başvuru sahibi tarafından teklif davet mektubu imzalanmalı, varsa kaşelenmeli ve tüm sayfaları paraflanmalıdır.

Teklif davet mektubunda yukarıda belirtilen hususların yer almaması ve bunun tekliflerin kontrolünü ve değerlendirmesini olumsuz etkilemesi durumunda, Kurum başvuru sahibinden açıklama isteme, bu tekliflerin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Başvuru sahibi, üç teklif gerektiren alımlar için hazırlayacağı teklif davet mektuplarında, üç potansiyel tedarikçiden de aynı teslim tarihini ve aynı geçerlilik süresini talep etmelidir.

Ayrıca, başvuru sahibi, potansiyel tedarikçiden/yükleniciden alacağı teklifin kaç nüsha olması gerektiğini belirlemeli ve bunu teklif davet mektubunda belirtmelidir.

Başvuru sahibi ilgili alım kapsamında tüm potansiyel tedarikçilere aynı tarihli tek tip teklif davet mektubu ile tek tip teknik şartname göndererek bunlara dayalı teklif alımı yapacak, böylece potansiyel tedarikçiler arasında adil rekabet, şeffaflık ve eşit muamele ilkesi sağlanmış olacaktır. Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde tüm potansiyel tedarikçilere aynı tarihli tek tip teklif davet mektubu, tek tip teknik şartname gönderilmediği tespit edilirse, Kurum bu tekliflerin ait olduğu harcama alanını/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Teknik Şartname hazırlama aşamasında başvuru sahibi aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir.

- a) Teknik şartnameler yatırım kapsamındaki tüm harcama alanları için (Yapım işleri, makine-ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük harcamaları) için ayrı ayrı hazırlanmalıdır.
- b) Makine-ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük harcamaları için hazırlanacak teknik şartnamelerde satın alımı yapılacak her bir kalem ayrı ayrı belirtilmelidir.

Birden fazla kalem birleştirilerek veya aynı alım kapsamında satın alınacak tüm kalemler için toplu şekilde hazırlanmış teknik şartnameler uygun değildir. Kurum, yapılacak değerlendirmelerde başvuru sahibinden açıklama isteme, bu şekilde birleştirilmiş kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya teknik şartnamenin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teknik şartnameleri hazırlama aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

- c) Makine-ekipman alımı ve görünürlük kapsamında yapılacak alımlar için hazırlanacak teknik şartnamelerde başvuru sahibinin adı veya ticari unvanı belirtilmeli, alımı yapılacak her bir malın adı, teknik özellikleri/özellikleri, birimi ve alım miktarı tablo şeklinde ve aşağıda yer alan formata uygun olarak hazırlanmalıdır. Bu formata uyulması zorunludur. Satın alınacak makine ve ekipmanlar başvuru yapılacak tedbirin uygun harcamalar listesine uygun olarak belirlenmelidir.

Makine-ekipman ve görünürlük alımları için hazırlanacak teknik şartnameler için tablo formatı

No	Alınacak Malın Adı	Teknik Özellikler/Özellikler	Birim	Miktar
1		Makine-ekipman alımı için hazırlanacak Teknik Şartnamede yer alacak teknik özellikler, her bir makine ekipman için www.tkd.gov.tr adresinde yayınlanmış olan uygun harcama listelerinde yer alan teknik özellikler dikkate alınarak hazırlanacaktır.		
2		Makine-ekipman alımı için hazırlanacak Teknik Şartnamede yer alacak teknik özellikler, her bir makine ekipman için www.tkd.gov.tr adresinde yayınlanmış olan uygun harcama listelerinde yer alan teknik özellikler dikkate alınarak hazırlanacaktır.		
3		Makine-ekipman alımı için hazırlanacak Teknik Şartnamede yer alacak teknik özellikler, her bir makine ekipman için www.tkd.gov.tr adresinde yayınlanmış olan uygun harcama listelerinde yer alan teknik özellikler dikkate alınarak hazırlanacaktır.		

Makine ve ekipman alımı ve görünürlük harcamaları kapsamında yapılacak satın alımlar için hazırlanacak teknik şartnamelerde; satın alımı yapılacak herhangi bir malın adı ve/veya teknik özellikleri/özellikleri ve/veya miktarının belirtilmemesi durumunda Kurum başvuru sahibinden açıklama isteme, söz konusu kalemleri uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya teknik şartnamenin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

- d) Hizmet alımı kapsamında yapılacak alımlar için hazırlanacak teknik şartnamelerde; başvuru sahibinin adı veya ticari unvanı belirtilmeli, alımı yapılacak her bir hizmetin adı ve özellikleri tablo şeklinde ve aşağıda yer alan formata uygun olarak hazırlanmalıdır. Bu formata uyulması zorunludur.

Hizmet alımı için hazırlanacak teknik şartname tablo formatı

No	Hizmetin adı	Hizmet alımının özellikleri
1		
2		
3		

Hizmet alımları kapsamında yapılacak satın alımlar için hazırlanacak teknik şartnamelerde; satın alımı yapılacak herhangi bir hizmetin adının ve/veya özelliklerinin belirtilmemesi durumunda Kurum başvuru sahibinden açıklama isteme, söz konusu kalemleri uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya teknik şartnamenin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Başvuru sahipleri, 302 tedbiri altında B-3 iş planı sunulması gereken bir başvuru yapacaklarsa, bu tip başvurularda teknik proje hazırlanmasının zorunlu olmaması nedeniyle teknik şartnamelerde “teknik proje” hazırlığı kalemine yer vermemeli ve tekliflerini de bu kalem hariç almalıdırlar. Bu husus Kurum tarafından kontrol edilecektir. B-3 iş planı sunulan projelerde hizmet alımına teknik proje hazırlığının dahil edildiğinin tespit edilmesi durumunda Kurum, başvuru sahibinden açıklama isteme, söz konusu kalemleri uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya teknik şartnamenin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

e) Hizmet alımları kapsamında Kurum tarafından desteklenecek uygun harcamalar aşağıda belirtilmiş olup, teknik şartnamelerin bu kalemler dikkate alınarak hazırlanması önerilir. Bu kalemlerin bazılarında aşağıda belirtilen kurumların açıkladığı asgari ücretler temel alınacak olup, bu fiyatlar aşıldığı takdirde, TKDK bu kalemlerinin fiyatlarında azaltma yapma veya bu kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme hakkına sahiptir.

- **İş Planı hazırlığı (Teknik Proje ve Fizibilite hazırlama dahil)**
- **Statik Proje Hazırlama (İnşaat Mühendisleri Odası)**
- **Mimari Proje Hazırlama (Mimarlar Odası)**
- **Elektrik Tesisat Projesi Hazırlama (Elektrik Mühendisleri Odası)**
- **Mekanik Tesisat Projesi Hazırlama (Makine Mühendisleri Odası)**
- **Sistem Sertifikalandırma Danışmanlığı**
  - TS-EN-ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi
  - TS-EN-ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi
  - TS 18001 OHSAS İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi
  - TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi
  - GMP Belgesi
  - GHP Belgesi
  - CE Belgesi
- **Diğer Danışmanlık Hizmetleri**
  - Ödeme Talep Paketi Hazırlama Bedeli

f) Hizmet alımları kapsamında hazırlanacak teknik şartnamelerde aşağıda belirtilen parametreler dikkate alınmalıdır. Teknik şartnamelerde bu parametreler ile ilgili değerler mutlaka yer almalı ve teklifler bu parametre değerlerine uygun olarak alınmalıdır.

Hizmet alımının türü	Teknik şartnamede dikkate alınacak parametreler (Hizmet alımının özellikleri)
İş Planı Hazırlığı (Teknik Proje ve Fizibilite Dahil)	TKDK'nın hazırladığı formatta iş planı ve teknik proje, hazırlama süresinin (gün olarak), hazırlık aşamasında çalışan personel sayısının teklifte belirtilmesi
Statik Proje Hazırlama	Yapı adı, yapı sınıfı, tahmini yapı alanı, taşıyıcı sistem, temel tipi, yatırımın yapılacağı il
Mimari Proje Hazırlama	Yapı adı, yapı sınıfı, tahmin yapı alanı, yatırımın yapılacağı il
Elektrik Tesisat Projesi Hazırlama	Yapı adı, yapı sınıfı, tahmini yapı alanı, yatırımın yapılacağı il (Ayrıca yapı ile ilgili ek projeler belirtilecektir. Bu projeler Elektrik Mühendisleri Odasının sınıflamasına göre hazırlanmalıdır)
Mekanik Tesisat Projesi Hazırlama	Yapı adı, yapı sınıfı, tahmini yapı alanı, yatırımın yapılacağı il (Ayrıca yapı ile ilgili ek projeler belirtilecektir. Bu projeler Makine Mühendisleri Odasının sınıflamasına göre hazırlanmalıdır)
Sistem Sertifikalandırma Danışmanlığı	Konusu, amacı, özellikleri
Diğer Danışmanlık Hizmetleri (Ödeme Talep Paketi Hazırlama Bedeli)	Ödeme Talep Paketi Hazırlama Rehberi dikkate alınarak, hazırlama süresinin (gün olarak), hazırlık aşamasında çalışan personel sayısının teklifte belirtilmesi

g) Makine-ekipman alımı ve hizmet alımı kapsamında hazırlanacak teknik şartnamelerde yer alacak teknik özellikler mümkün olduğunca satın alımı yapılacak mal veya hizmeti belirleyici nitelikte olmalı, çok genel teknik özelliklerden mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Makine-ekipman alımı için hazırlanacak Teknik Şartnamede yer alacak teknik özellikler, her bir makine ekipman için www.tdk.gov.tr adresinde yayınlanmış olan uygun harcama listelerinde yer alan teknik özellikler dikkate alınarak hazırlanacaktır.

h) Görünürlük harcamaları kapsamında alınacak pano, levha, poster ve etiket alımlarına ilişkin hazırlanacak teknik şartnamelerde yer alacak teknik özellikler, yatırımın uygun harcama toplamı dikkate alınarak Kurum tarafından açıklanan

“Görünürlük Rehberi”nde belirtilen ebatlara ve özelliklere mutlaka uygun olmalıdır. Aksi takdirde Kurum tarafından **tekliflerin ait olduğu bu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir.**

Yatırımın Görünürlüğü için alınacak pano, levha, poster ve etiket “Görünürlük Rehberinde” belirtilen ebatlara ve özelliklere uygunluğu yatırımın yerinde kontrolleri aşamasında da kontrol edilecek olup, bu şartlara uyulmadığının tespiti halinde Kurum, sözleşmeyi feshetmeye, ödeme yapılmış ise ilgili prosedür çerçevesinde ödenen miktarı geri alma hakkına sahiptir. Bu nedenle başvuru sahibi gerek teklif alma, gerekse görünürlük ile ilgili harcamalarını gerçekleştirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

- i) Yapım işleri için hazırlanacak teknik şartnamede; başvuru sahibinin adı veya ticari unvanı ve yapım işi ile ilgili gerekli tüm koşullar mutlaka belirtilmelidir. Yapım işlerinde teknik şartname ile birlikte yapım işinin TKDK tarafından uygun harcama olarak yayınlanan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Pozları ve Ek 1 Özel Pozlar listelerindeki poz numarasının, adının, biriminin ve miktarının belirtildiği **bir Keşif Özeti de hazırlanmalıdır.** Keşif özeti, yapım işinin çizimleri ve teknik şartname ile birlikte yüklenicilere mutlaka gönderilmelidir.

Yapım işleri içeren yatırımlarda, uygun harcamalar listesinde yer alan her bir yapı için ayrı detaylı metraj cetveli ve keşif özeti hazırlanmalıdır. Hazırlanan keşif özetleri detaylı metraj cetvelleri ile uyumlu olmalıdır. Kurum tarafından yapılacak incelemelerde mimari, statik, elektrik, mekanik proje çizimleri ile detaylı metraj cetvelleri, keşif özetleri ve teklif arasındaki uyum kontrol edilecektir. Bu çerçevede herhangi bir uyumsuzluk belirlenmesi durumunda Kurum, başvuru sahibinden açıklama ve düzeltme isteme, bu kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya teklifin olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir.

- Başvuru sahibi detaylı metraj cetvelini başvuru formu ekinde Kuruma teslim etmelidir. Kurum tarafından yapılacak incelemelerde detaylı metraj cetvelleri ile keşif özeti arasındaki uyum kontrol edilecektir. Bu çerçevede herhangi bir uyumsuzluk belirlenmesi durumunda Kurum, başvuru sahibinden açıklama ve düzeltme isteme, bu kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi keşif özeti hazırlama aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

- Başvuru sahibi keşif özeti mutlaka aşağıda yer alan formata uygun olarak hazırlamalıdır. Keşif özeti, başvuru yapılacak tedbirin uygun harcamalar listesinde belirtilen her bir inşaat mahali için ayrı ayrı hazırlanmalı, keşif özetleri kesinlikle başvuru yapılacak tedbir kapsamında yatırım yapılması düşünülen tüm inşaat işleri ve yapılar için bütün olarak hazırlanmamalıdır.
- Örneğin; 101-1 Süt Üreten Tarımsal İşletmeler Yatırım tedbiri için uygun harcamalar listesinde yer alan; ahır, yem deposu, silaj havuzu, makine garajı gibi münferit dört yapı inşaatı düşünülüyor ise, her bir münferit yapı için ayrı keşif özeti hazırlanmalı ve teklifte bu çerçevede alınmalıdır. Diğer tedbirlerde yapım işleri ile ilgili teklif alımlarında da bu çerçevede hareket edilmelidir.
- Keşif özeti, başvuru yapılacak tedbir kapsamında yatırım yapılması düşünülen tüm yapılar ve inşaat işleri için bütün olarak hazırlanması durumunda, Kurum, başvuru sahibinden açıklama isteme, bu kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi keşif özeti hazırlama aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Keşif Özeti Formatı

<Bina/Yapı Adı>					
(Örnek; Ahır, Kaba yem deposu, Silaj çukuru vb.)					
Uygun Harcama Kaleminin Ek-1'de yer alan adı*	No	Poz No	Yapım İşinin adı	Birimi	Miktarı
Beton işleri (Örnek)	1				
	2				
	3				
	1				
	2				
	3				

* "Uygun Harcama Kaleminin Ek-1'de yer alan adı" bölümü uygun harcamalar listesi Ek-1'de yer alan başlıklara uygun olmalıdır.

- Yapım işleri için hazırlanacak keşif özetinde, başvuru çağrı ilanına çıkılan yıla ait Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/TKDK tarafından açıklanan güncel poz numaraları kullanılmalı ve teklifin fiyatlandırılmasında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı /TKDK tarafından her bir poz numarasına göre belirlenen birim fiyatların en fazla %85'i tavan fiyat olarak esas alınmalıdır. Yapım işleri için alınacak teklifte her bir poz için verilecek fiyatların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı /TKDK güncel fiyatlarının %85'ini geçmemesi gerekmektedir.
- Bu kapsamda; TKDK, başvuru paketi içerisinde sunulan teklifte yer alan fiyatlar ile tavan fiyatları (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı /TKDK tarafından her bir poz numarasına göre belirlenen birim fiyatların en fazla %85'i) karşılaştıracaktır. TKDK teklifte tavan fiyatı geçen pozların fiyatlarını tavan fiyat seviyesine indirme hakkına sahiptir.
- TKDK tarafından uygun harcama olarak yayınlanan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Pozları ve Ek-1 Özel Pozlar listeleri dışında diğer kamu ve özel kuruluşlar tarafından belirlenen poz numaraları kullanıldığı takdirde veya poz numarası veya işin adının tutarlı olmadığı durumlarda bu kalemler Kurum tarafından uygun olmayan harcama olarak kabul edilecektir.
- Keşif özetinde satın alımı yapılacak herhangi bir kalemin poz numarası ve işin adı ve/veya miktarının belirtilmemesi durumunda, Kurum, başvuru sahibinden açıklama isteme, ilgili kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya keşif özetinin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifi değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

j) Teknik şartnamelerde satın alımı yapılacak harcama alanı dışındaki kalemler olmamalıdır. (Örneğin, makine-ekipman alımı için hazırlanan teknik şartnamede yapım işi, hizmet alımı veya görünürlük harcamaları kapsamındaki kalemler yer almamalıdır).

Teknik şartnamelerde, alım yapılacak harcama alanı dışındaki kalemler var ise ve bu şekilde teklif alınmış ise Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde bu kalemler uygun olmayan harcama olarak kabul edilecektir.

- k) Bakım, yedek parça, garanti şartları ile varsa diğer özel şart ve istekler başvuru sahibinin tercihine göre teknik şartnamede belirtilmelidir.
- l) Teknik şartnameler spesifik bir marka veya ürün için hazırlanmamalı, teknik şartnamede marka veya model kesinlikle belirtilmemelidir.

Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde Teknik şartnamenin spesifik bir marka veya ürün için hazırlandığı veya teknik şartnamede marka veya model belirtildiği tespit edilirse Kurum, başvuru sahibinden açıklama isteme, söz konusu kalemleri uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya teknik şartnamenin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

- m) Teklif davet mektupları, ekinde yer alan teknik şartnameler, yapım işlerinde keşif özeti ve çizimlerle birlikte potansiyel tedarikçilere/yüklenicilere elden teslim edilmeli veya posta/kargo ile gönderilmelidir.

Başvuru sahibinin hazırlayacağı teknik şartnameler ve yapım işlerinde keşif özetlerinin tümü, Başvuru Çağrı Rehberlerinde detayı anlatıldığı şekilde, başvurunun Kuruma web üzerinden gönderilmesi aşamasında başvuru formu ile birlikte elektronik olarak da Kuruma gönderilmelidir. Aksi takdirde başvuru kabul edilmeyecektir.

6.1.2. Üç Teklif veya Tek Teklif Kararı (Avro/TL Değişimi)

Başvuru sahibi, ayrıntıları Başvuru formu ve eklerinde yer alan;

- 20.000 Avro üzerindeki her bir uygun makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki harcamalar için satın alımı gerçekleştirmek amacıyla, mutlaka en az 3 (üç) farklı potansiyel tedarikçiden/yükleniciden, **geçerli 3 (üç) farklı teklif**,
- 20.000 Avro ve altındaki her bir uygun makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki harcamalar için satın alımı gerçekleştirmek amacıyla mutlaka **en az 1 (bir) geçerli teklif almak zorundadır**.
- Yapım işlerinde satın alımı gerçekleştirmek amacıyla uygun harcama tutarına bakılmaksızın mutlaka **en az 1 (bir) geçerli teklif almak zorundadır**.

Başvuru sahibi, aynı teklif davet mektubu kapsamında yapacağı satın alımın toplam miktarının 20.000 Avro'nun üzerindemi yoksa altındamı olduğunu belirleme aşamasında teklif davet mektubu tarihi itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından açıklanan döviz alış kurunu kullanmalıdır.

Başvuru sahibi teklif davet mektubunu göndermeden önce proje kapsamında almayı planladığı makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki alımlar için bir piyasa araştırması yapacak ve ortalama olarak belirlediği fiyatlar üzerinden kur değişimi yaparak; makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki alımların değerinin 20.000 Avro üzerinde ya da 20.000 Avro ve altında olduğuna ilişkin kararı verecektir. Bu kararın sonucu olarak 20.000 Avro üzerindeki makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki alımlar için 3 (üç) farklı potansiyel tedarikçiden/yükleniciden en az 3 (üç) geçerli teklif, 20.000 Avro ve altında ise en az 1 (bir) geçerli teklif alacaktır.

6.1.3. Teklif Geçerlilik Süresi

Başvuru sahibi ilgili alım kapsamında teklif geçerlilik süresini belirlemeli ve bu geçerlilik süresini teklif davet mektubuna yazarak bu süreye uygun teklif almalıdır. Teklif geçerlilik süresi teklif davet mektubunda mutlaka gün/ay/yıl olarak belirtilmelidir.

Yapım işleri, makine ekipman, görünürlük ve Kurumla sözleşme imzalanmasından sonra yapılacak bütün hizmet alımları için teklifte/ tekliflerde, teklif geçerlilik süresi en az başvuru teslim tarihini kapsamalıdır. Yani başvuru yapıldığı tarih itibariyle başvuru dosyasında bulunan bu alımlara ilişkin tüm teklifler geçerli olmalıdır.

Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde, teklifte geçerlilik süresinin belirtilmemesi, belirtilen geçerlilik süresinin teklif davet mektubunda belirtilen süreden az olması veya teklif geçerlilik süresinin başvuru teslim tarihini kapsamaması durumlarında Kurum tarafından başvuru sahibinden açıklama istenecektir. Yapım işleri, makine ekipman, görünürlük ve Kurumla sözleşme imzalanmasından sonra yapılacak bütün hizmet alımları için alınan teklifte/tekliflerde, teklif geçerlilik süresinin bulunmaması, teklif davet mektubunda istenen süreyle uyumlu olmaması veya başvuru teslim tarihini kapsamaması durumunda teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifi değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Başvuru sahibi teklifin geçerlilik süresini belirlerken aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir.

- Hizmet alımı içerisinde yer alan ve iş planı hazırlama aşamasında gerçekleştirilecek; iş planı hazırlığı, mimarlık, mühendislik projeleri, fizibilite çalışmaları ve iş planı hazırlığı için gerek duyulan diğer hizmet alımları için teklif geçerlilik süresinin, en az başvuru teslim tarihini kapsamaması zorunlu değildir.

- b) Yapım işleri, makine ve ekipman alımı ve görünürlük kapsamındaki harcamalar ile Kurumla sözleşme imzalanmasından sonra gerçekleştirilecek hizmet alımları için alınacak tekliflerin, Kurum ile olası sözleşme imzalama aşamasında geçerliliğini koruması başvuru sahiplerinin menfaatinedir. Bu çerçevede;
- Başvuru sahibine, öncelikle teklif geçerlilik süresini Kurum ile olası sözleşme imzalama tarihini kapsayacak şekilde belirlemesi ve bu süreye uygun olarak teklif alması önerilir.
  - Her koşulda sözleşme aşamasında teklif geçerlilik süresinin sözleşme imzalama tarihini kapsamaması durumunda tedarik sözleşmesi ya da tedarikçi/yüklenici tarafından teklif geçerlilik süresinin uzatıldığına ilişkin beyanname ya da başvuru sahibi tarafından sözleşme sonrasında tedarikçi değişikliği yapılacağına ilişkin beyanname sunulması gerekmektedir.
  - Sözleşme aşamasında teklif geçerlilik süresi geçerli olan veya sözleşme aşamasında teklif geçerlilik süresinin uzatıldığına ilişkin beyanname alınan seçilen tedarikçi/ yüklenici ile Kurumumuzla sözleşme imzalandıktan sonra mal alım sözleşmesi imzalanmalı ve mal alım sözleşmesi ödeme talep paketi ile birlikte Kuruma sunulmalıdır.
  - Başvuru sahibi, Kurum ile olası sözleşme imzalama dönemini kapsayacak şekilde teklif alamayacak ise, teklif davet mektubunda en az başvuru teslim tarihini kapsayacak şekilde teklif geçerlilik süresini belirlemeli ve bu süreye uygun teklifini almalıdır.
  - Her koşul altında tedarikçi/yüklenici ile mal alım sözleşmesi imzalama tarihinde oluşabilecek fiyat artışları başvuru sahibi tarafından karşılanacaktır. Bu durumda başvuru sahibi oluşabilecek fiyat artışlarını kendisinin karşılayacağına dair taahhünameyi sözleşme aşamasında imzalamalıdır. Başvuru Kurum tarafından uygun görülür ise sözleşme, seçilen teklif göz önünde bulundurularak Kurumun değerlendirmeleri sonucu belirlenen miktar ve tutarlar üzerinden imzalanacak ve alım seçilen tedarikçiden/yükleniciden yapılacaktır.

- **Başvuru sahibi teklif geçerlik süresini belirleme aşamasında, iş planı hazırlığı, mimari ve mühendislik projeleri, fizibilite hazırlığı ve iş planı hazırlığı için gerek duyulacak diğer hizmet alımları hariç, Kurum ile sözleşme imzalanmadan önce yapılan (fatura kesilen) tüm alımların destek kapsamı dışında olduğunu unutmamalıdır. Bu kapsamda başvuru sahibine; yapım işleri, makine-ekipman alımı ve görünürlük ile Kurumla sözleşme imzalanmasından sonra yapacağı hizmet alımları kapsamındaki harcamaları için teklif geçerlilik süresini mümkün olduğunca Kurum ile olası sözleşme imzalama tarihini kapsayacak şekilde belirlemesi ve bu süreye uygun teklif alması önerilir.**
- **Kuruma başvuruların son teslim tarihi ile olası hibe desteği kararı alınma tarihi arasındaki süre takriben 7 aydır. Başvuru sahibi Kurum ile olası sözleşme imzalama tarihi olarak bu takvimi göz önünde bulundurmalıdır.**

6.1.4. Teklifin Verilmesi

Potansiyel tedarikçiler/yükleniciler, detayları teklif davet mektubu ve teknik şartnamede yer alan her bir harcama kalemini fiyatlandırarak ve son teslim tarihini geçirmeden, teklif davet mektubunda belirtilen bütün şartlara uygun şekilde tekliflerini sunmalıdırlar.

IPARD Programı kapsamında desteklenecek projelerde, gerçek ve tüzel kişilerce gerçekleştirilecek satın alımlarda genel kabul görmüş ticari teamüller ve serbest piyasa koşulları izlenecektir.

TEKLİFLERİN HAZIRLANMASI AŞAMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR:

- a) Potansiyel tedarikçiler/yükleniciler tekliflerini KDV ve tüm vergiler hariç olarak ve teknik şartnamede belirtilen tüm kalemleri fiyatlandırarak vermelidirler.

Teklifte yer alan fiyatlar KDV ve tüm vergiler hariç olarak verilmez veya teknik şartnamede belirtilen tüm kalemler birim ve toplam olarak fiyatlandırılmaz veya genel toplam (teklifin toplam miktarı) belirtilmez ise başvuru sahibinden açıklama istenecektir. Hataların düzeltilmemesi durumunda Kurum, başvuru sahibinden açıklama isteme, söz konusu kalemleri uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

- b) Tekliflerde fiyatlar;

- Makine ve ekipman alımı ve görünürlük kapsamındaki harcamalar için teknik şartnamede belirtilen formata uygun olarak her bir kalem için birim fiyat ve toplam fiyat olarak,
- Hizmet alımı kapsamındaki harcamalar için teknik şartnamede belirtilen formata uygun olarak her bir kalem için toplam fiyat olarak,
- Yapım işlerinde teknik şartname ile birlikte gönderilen keşif özetine uygun olarak her bir kalem için birim fiyat ve toplam fiyat olarak verilmelidir.
- Tüm kalemlerin genel toplamları (teklifin toplam bedeli) mutlaka belirtilmelidir.

Teklifler, birden fazla kalem için veya tüm kalemler için toplu fiyatlandırma yapılmış olarak veya indirim yapılacaksa genel toplam üzerinden toplu indirim yapılmış olarak verilmemelidir. Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde bu şekilde fiyatlandırılmış teklifler olması halinde başvuru sahibinden açıklama istenecektir. Hataların düzeltilmemesi durumunda Kurum, söz konusu kalemleri uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Tekliflerde her bir kalemin birim ve toplam fiyatı net ve tam olarak yazılmalıdır. Birim veya toplam fiyatlarda kùsuratlar olması durumunda, kùsuratlar iki haneyi aşmayacak şekilde mutlaka belirtilmeli ve fiyatlarda yuvarlamalar yapılmamalıdır. Tekliflerdeki rakamlar yazılırken binler basamakları nokta ile kùsuratlar ise virgùl ile ayrılmalıdır. (Örneğin: 2.788.342,75 TL)

c) Tekliflerin fiyatlandırılmasında aşağıdaki esaslar dikkate alınmalıdır.

- 1- Yurtiçinde üretilen mallar için, birim ve toplam fiyatlar vergiler ve harçlar hariç olarak teklif edilmelidir.
- 2- İthal edilecek olan mallar için, birim ve toplam fiyatlar gümrük vergileri hariç, DDP olarak (Delivery Duty Paid) teklif edilmelidir.
- 3- Yurt dışı ve yurt içinden verilecek tekliflerde fiyatlar; malların varış yerine teslim giderleri, paketleme, sigorta, nakliye, ambalajdan çıkarma, kurma giderleri hariç olarak hesaplanmalıdır.

Teklifte yer alan fiyatlar tüm vergiler, harçlar ve malların varış yerine teslim giderleri, paketleme, sigorta, nakliye, ambalajdan çıkarma, kurma giderleri hariç olarak verilmez ise başvuru sahibinden açıklama istenecektir. Hataların düzeltilmemesi durumunda Kurum, başvuru sahibinden açıklama isteme, söz konusu kalemleri uygun olmayan harcama olarak değerlendirme veya teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamını uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Satın alımlarda vergiler destek kapsamı içerisinde değildir. Tekliflerin fiyatlandırılmasında vergiler ile ilgili hususlarda, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın Türkiye - Avrupa Birliği Çerçeve Anlaşması Genel Tebliğilerindeki esaslar dikkate alınmalıdır.

Başvuru sahibinin, teklife çıkma zamanıyla, yapım işleri, makine ve ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük kapsamındaki harcamaların satın alımının gerçekte zamanı farklı olacaktır. Teklif verenlerin, tekliflerin fiyatlandırılmasında Teklif Davet Mektubunda belirtilen teklifin geçerlilik süresini dikkate almaları önerilir (Yapım işleri için verilecek teklifte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/TKDK tarafından açıklanan birim fiyatların en fazla %85'ine kadar olan tavan fiyatlar esas alınacaktır).

- d) Teklifler TL dışında farklı para birimleri üzerinden de verilebilir. Bu durumda kur değişimi başvuru sahibine ait olup, **başvuru sahibi teklif davet mektubundaki tarihi dikkate alarak** Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından yayınlanan kur değişim oranlarını (döviz alış kuru) kullanarak teklif fiyatını TL'ye çevirmeli ve başvuru formuna TL olarak geçirmelidir.
- e) Tekliflerde, teklif geçerlilik süresi gün/ay/yıl olarak **ve başvuru sahibi tarafından teklif davet mektubunda talep edilen süreye uygun olarak** olarak mutlaka belirtilmelidir.
- f) Teklif/Teklifler, teklif davet mektubu ekinde gönderilen teknik şartname ve yapım işlerinde keşif özeti formatına uygun olarak verilmeli ve teknik şartnameyi, yapım işlerinde keşif özetini mutlaka karşılamalıdır. Teknik şartnamede ve yapım işlerinde keşif özetinde belirtilen teknik özellik/özelliklerin ve miktarın altında teklif verilemez.

Teklifte/Tekliflerde, teknik şartnamedeki özellikleri için tüm şartların kabul edildiğine dair genel ifadeler olmamalı, teknik şartname ve yapım işlerinde keşif özetine uygun olarak her bir kalemin; adı (yapım işlerinde poz numarası), teknik özellik/özellikleri, birim ve miktarı mutlaka belirtilmelidir.

Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde, teklif(ler)in teknik şartnameyi, yapım işlerinde keşif özetini karşılayıp karşılamadığı kontrol edilecek, teknik şartnameyi, yapım işlerinde keşif özetini karşılamayan teklif/teklifler için başvuru sahibinden ek bilgi istenecektir. Başvuru sahibi tarafından sunulan ilave bilgi ve açıklamalar sonucunda ilgili kalemler halen teknik şartnameyi/keşif özetini karşılamıyorsa söz konusu kalem/kalemler uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir.

Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

- g) Makine ve ekipman alımı kapsamında, teklif veren tedarikçiler tekliflerinde teknik şartnamede yer alan her bir kalem için marka ve model ile bu marka ve modelin teknik özelliklerini mutlaka belirtmelidirler.

Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde, marka ve modeli var olan ancak teklifte belirtilmeyen kalemler olması halinde başvuru sahibinden ek bilgi istenecek, başvuru sahibinin bu eksikliği düzeltmemesi durumunda marka veya model belirtilmeyen kalemler uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

h) Potansiyel tedarikçiler/yükleniciler tekliflerinin ekinde aşağıdaki belgeleri mutlaka vermelidirler.

1. Teklif davet mektubunun potansiyel tedarikçi/yüklenici tarafından imzalanmış fotokopisi
2. Teknik şartnamenin, yapım işlerinde keşif özetinin potansiyel tedarikçi/yüklenici tarafından imzalanmış fotokopisi
3. Potansiyel Tedarikçi/yüklenici;
  - Çok ortaklı anonim şirket ise; son olağan genel kurula ait “Hazirun Cetveli”
  - Gerçek kişi ise; TC Kimlik Numarasının yer aldığı “Nüfus Cüzdanı Fotokopisi” veya “Nüfus Kayıt Sureti”,
  - Yabancı ise; yeminli tercüman tarafından Türkçeye çevrilmiş apostilli “Ticari Kayıt Belgesi”
4. Potansiyel tedarikçi/yüklenici;
  - Esnaf ve Sanatkarlar Odasına Üye ise; Esnaf ve Sanatkarlar Odasından Kurumun Başvuru Çağrısına çıktığı tarihten sonra alınmış “Mesleki Faaliyet Belgesi” veya “Faaliyet Alanını Gösteren Belge”. Mesleki faaliyet belgelerinin fotokopileri TKDK İl Koordinatörlükleri veya İl İrtibat Ofisince “ASLI GİBİDİR” şeklinde onaylanmak suretiyle kabul edilebilir.
  - Serbest mühendis veya müşavir statüsünde gerçek kişi ise; bağlı olduğu meslek odasından alınmış Kurum tarafından başvuru çağrısına çıkıldığı yıla ait “Serbest Müşavirlik Mühendislik Büro Tescil Belgesi”nin fotokopisi
  - Yabancı ise; teklif sahibinin, yeminli tercüman tarafından Türkçeye çevrilmiş apostilli “Faaliyet Belgesi”

Ticaret ve/veya Sanayi Odasına kayıtlı tüzel kişiliklerin faaliyet alanlarına ve (çok ortaklı anonim şirketler hariç olmak üzere) ortaklık yapılarına yönelik kontroller Ticaret Bakanlığı Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSIS) üzerinden yapılacak olup ayrıca belge sunulması gerekmemektedir.

j) Başvuru sahibi, alım yapacağı alanda faaliyet gösteren potansiyel tedarikçilerden/yüklenicilerden teklif almalıdır. Bu kapsamda, teklif veren tedarikçi/yüklenici faaliyet alanını gösteren ve “Teklifin ekleri 4. Madde”de belirtilen belgelerden kendi statüsüne uygun belgeyi teklifin ekinde mutlaka sunmalıdır. Bu belgeler, tedarikçinin/yüklenicinin faaliyet alanı yazılı olacak şekilde ilgili kurumdan alınmalıdır.

Tedarikçilerin tekliflerinin ekinde sunmaları gereken belgelerin TKDK İl Koordinatörlükleri veya İl İrtibat Ofisleri tarafından “ASLI GİBİDİR” onaylarının yapılması sırasında; onayı yapılacak belgenin aslı, belgeyi onaya sunan kişinin kimlik fotokopisi ve tedarikçide görev yaptığına ilişkin doküman (iş yeri kimliği, tedarikçi yazısı vb.) talep edilecek ve bu belgeler İl Koordinatörlükleri veya İl İrtibat Ofisleri tarafından muhafaza edilmek üzere alıkonulacaktır.

E- devletten alınan belgeler ile ilgili kurumlardan elektronik imzalı olarak alınan belgeler kabul edilecek olmakla birlikte bu belgelerin geçerlilikleri üzerlerindeki doğrulama kodları/linkleri kullanılarak kontrol edilecektir. Başvuruların kontrol tarihi itibarıyla bu belgelerin geçerliliklerini kaybetmiş olmaları durumunda yenilenmeleri talep edilebilecektir.

Adi ortaklık statüsündeki tedarikçiler, ortaklık belgesi olarak noter onaylı ortaklık sözleşmesini, faaliyet belgesi olarak ise, adi ortaklığı oluşturan gerçek/tüzel kişilerin faaliyet belgelerini (adi ortaklık adına faaliyet belgesi temin edememeleri durumunda), ayrıca destekleyici doküman olarak da adi ortaklık tarafından teklif verilen alanda satış yapıldığını gösteren yeni tarihli fatura/irsaliye sunacaklardır. Adi ortaklığı oluşturan gerçek/tüzel kişilerden en az birinin teklif verilen alanda faaliyet göstermesi gerekmektedir. Ayrıca destekleyici doküman olarak adi ortaklık tarafından teklif verilen alanda satış yapıldığını gösteren yeni tarihli fatura/irsaliye sunacaklardır.

Teklif veren tedarikçinin bir ana firmanın şubesi olması ve bunu kanıtlaması durumunda; tedarikçi şubenin faaliyet belgesi sunulabileceği gibi, ana firmaya ait ortaklık belgesi ile faaliyet belgelerini de sunabileceklerdir.

Kurum tarafından yapılacak değerlendirmede potansiyel tedarikçinin/yüklenicinin faaliyet alanı incelenecektir. Bu inceleme sırasında, faaliyet belgelerinde faaliyet alanları yazmayan veya tam olarak anlaşılabilen tedarikçilerden teklif verdikleri alanda faaliyet gösterdiklerini kanıtlamaları istenecektir.

Proje kapsamında araç alımının söz konusu olması durumunda teklif veren tedarikçilerin yeni (birinci el) araç satabilir nitelikte olması gereklidir. Gerekli görülmesi halinde tedarikçilerden bu amaçla destekleyici/kanıtlayıcı doküman talep edilecektir.

Yapılacak incelemede alım yapılacak alanda faaliyet göstermeyen bir potansiyel tedarikçiden/yükleniciden teklif alındığı tespit edilir ise; teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

k) Yapım işleri kapsamında teklif veren yüklenici işin bir kısmını veya tamamını

alt yükleniciye verecek ise; bu durumu teklifinde belirtmeli ve teklif ekinde sunması gereken ve yukarıda belirtilen eklerden 3. ve 4. maddelerde yer alan belgeleri işi vereceği alt yüklenici için de teklifin ekinde sunmalıdır. Şayet işin bir kısmı veya tamamının alt yükleniciye verilmesi, başvuru sahibinin Kurum ile sözleşme imzalanmasından sonra gerçekleşir ise; tedarikçi, alt yüklenici ile ilgili yukarıda bahsedilen belgeleri mutlaka yararlanıcıya sunmalıdır. Yararlanıcı da bu belgeleri Kuruma sunmak zorundadır. Bu durum yararlanıcı ile Kurum arasında yapılan sözleşmede bir değişiklik gerektiriyor ise yararlanıcı bu değişiklik için Kuruma başvurmak zorundadır.

- D) Başvurunun ve iş planının hazırlanması ile ilgili danışmanlık hizmetlerini yapan tedarikçiler, başvuru ile ilgili yapım işleri, makine-ekipman alımı ve görünürlük alımlarına teklif veremezler.** Bu durum, bunların sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri için de geçerlidir. Başvurunun iş planı hazırlanması ile ilgili danışmanlık hizmetlerini yapan tedarikçiler aynı projenin diğer hizmet alımlarına faaliyet alanları uygun olmak koşuluyla teklif verebilirler ve tedarikçi olabilirler. Ancak bu durumda bu hizmetlerin kesinlikle kendileri tarafından yapılması zorunludur. Bu tip hizmet alımları için teklif verildikten sonra bu işler başka firmalara yaptırılamaz.

Başvuru sahipleri, faaliyet alanları uygun olsa bile, başvuru yaptıkları çağrı dönemine ait başka projelerin inşaat, makine ekipman ve hizmet alımlarına teklif veremezler. Böyle bir durumun tespit edilmesi durumunda başvuruları reddedilir. Bu durum, bunların hâkim ortak oldukları şirketleri için de geçerlidir.

- m) Yapım işleri hariç diğer harcama alanlarının hiçbirinde alt yüklenici kullanılamayacaktır.**

Yapım işlerinde başvuru sahibi, teklif aldığı yüklenicinin ismini yapı ruhsatında müteahhit olarak yazdırmak zorundadır. Kurum, teklif sunan yapım işleri yüklenicisi ile yapı ruhsatında yazılan müteahhit ismini karşılaştıracak ve aynı olmaması durumunda başvuru sahibinden bu durumun yapı ruhsatında düzeltilmesini talep edecektir.

Yapım işlerinde, projenin çizimlerini yapan mühendislik firmalarından birinin projenin yapım işleri için de teklif vermesi mümkün olmakla birlikte söz konusu firmanın, projenin başvuru paketinin ve iş planının hazırlanmasına ilişkin danışmanlık hizmetlerini üstlenmemiş olması, faaliyet alanının uygun olması ve yapı ruhsatına müteahhit olarak yazılabilecek yeterliliklere sahip olması gereklidir.

n) Teklifte; teklifin tarihi, teklif sahibinin tam adı (ticari unvanı), adresi, vergi numarası, ticari sicil numarası (esnaf ve sanatkar statüsünde olan tedarikçilerde/yüklenicilerde esnaf sicil numarası, Serbest Mühendis ve Müşavirlerde büro tescil numarası) mutlaka olmalıdır. Teklifler, teklif verenler tarafından imzalanmalı ve kaşelenmeli, imza ve kaşe olmayan bütün sayfaları mutlaka paraflanmalıdır. Tekliflerin ıslak imzalı, orijinal nüshaları sunulmalıdır. Teklifler, tedarikçi/yüklenicinin yetkilendirilmiş temsilcileri tarafından imzalanmalıdır. Bu konuda bir şüphe veya şikâyet olması durumunda Kurum, ilgili tedarikçiden/yükleniciden kanıtlayıcı doküman isteme hakkına sahiptir. Yapılan değerlendirmeler ve ek bilgi veya belgelerin sonucuna göre herhangi bir uyumsuzluk tespit edilmesi halinde ilgili teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir.

- Tekliflerde; teklifin tarihi, teklif sahibinin tam adı (ticari unvanı), adresi, vergi numarası, ticari sicil numarası, imza ve kaşesi ve imza olmayan sayfalarda parafı bulunmalıdır. Tekliflerin tedarikçi tarafından imzalı ve kaşeli olarak sunulmuş olması zorunludur. Yukarıda sayılan diğer bilgilerin eksik olması veya teklifin bazı sayfalarının parafsız olması durumunda başvuru sahibinden ek bilgi istenecek, başvuru sahibinin bu eksiklikleri tamamlamaması durumunda teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususlara dikkat etmelidir.
- Teklif sahibinin teklifinde beyan etmiş olduğu, tam adı (ticari unvanı), adresi, vergi numarası, ticari sicil numarası, teklifin ekinde sunmuş olduğu diğer belgelerde yer alan bilgileri ile uyumlu olmalıdır. Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde herhangi bir uyumsuzluk tespit edilmesi halinde Kurum bu durumu netleştirmek için başvuru sahibinden bu konu hakkında ek bilgi veya belge isteme hakkına sahiptir. Yapılan değerlendirmeler ve ek bilgi veya belgelerin sonucuna göre uyumsuzluğun devam etmesi halinde teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir.

- Teklif davet mektubunda belirtilen tedarikçi/yüklenici adı ile teklifteki tedarikçi/yüklenici adı tutarlı olmalıdır. Aksi takdirde başvuru sahibinden açıklama istenecek ve tutarsızlığın devam etmesi halinde teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususlara dikkat etmelidir.

- o)** Teklif kapsamında sunulacak makine ekipman ve her türlü malzeme mutlaka yeni olmalıdır ve tedarikçi bu durumu teklifinde beyan ve taahhüt etmelidir.

Daha önce kullanılmış makine ekipman ve malzeme hiçbir şekilde kabul edilmeyecektir. Aksi durumda Kurum sözleşmeyi feshetme ödeme yapılmış ise ödenen miktarı ilgili prosedürler çerçevesinde geri alma hakkına sahiptir. Ayrıca başvuru sahibinin projesi kapsamında Kurumdan destek talep ettiği makine ve ekipmanlar üzerinde; marka, model, seri no, üretim yılı gibi bilgileri içeren etiketlerin bulunması zorunludur.

- p)** Teklifin geçerli ve uygun olması için başvuru sahipleri tarafından, teklif davet mektubunda yer alan genel şartlar ile varsa başvuru sahibinin istediği özel şartların kabul edildiği belirtilmelidir. Bu amaçla tedarikçiler Kurumun internet sayfasında yayınlanan örnek formlardan istifade edebilirler.
- r)** Tekliflerin ıslak imzalı asılları, teklif davet mektubunda belirtilen son teslim edilme tarihini geçirmeden, teklif davet mektubunda belirtilen nüsha sayısında başvuru sahibine elden teslim edilebilecek veya posta ya da kargo ile gönderebilecektir. Tedarikçilerin tekliflerini elden teslim etmeleri durumunda, ileride yaşanabilecek sorunları önlemek amacıyla teslim tutanağı düzenlemeleri ve bunları muhafaza etmeleri tavsiye edilir.

Bir tedarikçi firmanın aynı çağrı döneminde farklı projelere teklif vermesi durumunda, tekliflerindeki imzalar karşılaştırılacaktır. Aynı firmanın farklı projelere verdiği tekliflerindeki imzalar arasında uyumsuzluk tespit edilmesi durumunda ilgili firmaların imza sirkülerleri istenecek ve buna göre işlem yapılacaktır.

- s)** Başvuru paketinde sunulan mimari, statik, elektrik tesisat, mekanik tesisat gibi bütün çizimlerin imza tarihlerinin bu çizimlere ait tekliflerde yer alan tarihlerden daha sonraki bir tarih olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle başvuru sahibi önce yaptıracığı çizimler için teklif alacak, daha sonra seçilen tedarikçi bu çizimleri yapacak ve onaylayacaktır. Eğer başvuru sahipleri önceki çağrı dönemlerinde sundukları ancak reddedilmiş olan projeleri için hazırlattıkları çizimleri destek talep etmek amacıyla yeni başvurularında da kullanacaklarsa, yeniden teklif almalarına gerek yoktur. Önceki başvurularında aldıkları teklifleri kullanmalıdırlar. Ancak bu tekliflerin ekinde yer alan tedarikçinin ortaklık durumunu gösterir belgeler ile faaliyet alanını gösterir belgelerin yenilenmesi ve tarih olarak başvurunun yapılacağı çağrı dönemine ait çağrı ilanının yayınlanma tarihinden daha sonraki bir tarihte alınmış olması gerekmektedir.

Kurum tarafından yapılacak değerlendirmede başvuru paketinde yer alan çizimlerin imza tarihleri ile bu çizimlere ait tekliflerin tarihleri kontrol edilecektir. Çizimlerin imza tarihlerinin bu çizimlere ait tekliflerin tarihlerinden daha sonraki bir tarih olmaması durumunda, Kurum bu durumu netleştirmek için başvuru sahibinden bu konu hakkında ek bilgi veya belge isteme hakkına sahiptir. Yapılan değerlendirmeler ve ek bilgi veya belgelerin sonucuna göre uyumsuzluğun devam etmesi halinde teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususlara dikkat etmelidir.

6.1.5. Tekliflerin Geğerliliği

Teklifin geğerliliği, teklifin doğruluğunu ve teklifin değerlendirilmesi için taşması gereken kriterleri ifade etmektedir.

Başvuru sahibi geçerli teklifler içerisinden seçtiği en uygun teklife göre yatırımını bütelendirecek, diğer geçerli teklifleri de başvuru paketine ekleyecektir.

Geçerli teklifin şartları, tanımlar kısmında belirtilmiş olup, bu şartların herhangi birisini karşılamayan teklifler yerine getirilmeyen koşula bağlı olarak kısmen veya tamamen geçersiz sayılacaktır.

Başvuru sahibi tarafından Kuruma teslim edilen tekliflerde, 20.000 Avro üzerindeki alımlarda farklı tedarikçilerden alınması gereken en az üç teklifin (yapım işlerinde tek teklifin), 20.000 Avro ve altındaki ve yapım işlerindeki alımlarda alınması gereken en az bir teklifin geçerli teklif şartlarından herhangi birisini taşmamaması, yani geçersiz olması durumunda eğer geçersiz olan teklif seçilen teklifse, teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Eğer geçersiz olan teklif seçilmeyen teklifse diğer geçerli tekliflere bakılacak, 20.000 Avro üzerindeki alımlarda farklı tedarikçilerden/ yüklenicilerden alınması gereken en az üç teklif (yapım işlerinde tek teklif), 20.000 Avro ve altındaki alımlarda alınması gereken en az bir teklifin geçerli teklif şartı sağlanmıyorsa, teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Başvuru sahibi tarafından tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında tekliflerin bu şartları yerine getirip getirmediği, yani geçerli olup olmadığı kontrol edilmeli ve geçersiz teklifler değerlendirmeye alınmamalıdır. Özellikle 20.000 Avro üzeri alımlarda Başvuru sahibi tarafından en uygun teklifin seçilmesi için yapılacak değerlendirmede en az üç geçerli teklifin yer alması (yapım işlerinde tek teklif) gereklidir.

Başvuru sahibi tarafından veya Kurum Tarafından yapılacak değerlendirmeler sırasında geçerli teklif sayısının gerekli limitlerin altına düşmesinin önlenmesi için başvuru sahibine belirtilen limitlerin üzerindeki sayıda teklif alması önerilir.

6.1.6. Tekliflerin Değerlendirilmesi

Tekliflerin değerlendirme süreci, potansiyel tedarikçilerin/yüklenicinin tekliflerini başvuru sahiplerine sunmaları ile başlar. Başvuru sahibi teklifleri değerlendirirken aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir:

- Yapım işleri hariç, 20.000 Avro üzeri alımlar için en az üç farklı potansiyel tedarikçiden/yükleniciden üç adet teklif aldığını kontrol etmelidir.
- 20.000 Avro ve altı alımlar ve yapım işleri için en az bir adet teklif aldığını kontrol etmelidir.
- Tekliflerin geçerli olup olmadığını kontrol etmelidir.
- Teklifin ekinde istenilen belgelerin olup olmadığını kontrol etmelidir.
- Teklif edilen fiyatların, serbest piyasa şartlarına göre, makul ve kıyaslanabilir olmasına dikkat etmelidir.
- Tekliflerdeki hesaplamaların ve toplamaların doğruluğunu kontrol etmelidir.
- Teklif davet mektubu ekinde göndermiş olduğu teklife ilişkin genel şartlardan her birinin tedarikçi tarafından teklif sunum formu ile beyan ve taahhütler bölümünde kabul edilip edilmediğini kontrol etmelidir.

Yeterli sayıda teklif alınamaması, teklif(ler)in geçerli veya uygun olmaması durumunda, başvuru sahibi tarafından yeniden teklif istenmeli ve geçerli, uygun ve sayı olarak istenilen limitlerde teklifler başvuru paketinde sunulmalıdır.

Yapım işleri hariç 20.000 Avro üzerindeki tekliflerde, üç farklı potansiyel tedarikçiden/yükleniciden en az üç farklı teklif alınması gerektiğinden, eğer teklif sayısı yetersiz ise veya geçersiz olan teklifle birlikte teklif sayısı için altına düşüyor ise, tüm tedarikçilere/yüklenicilere aynı tarihli teklif davet mektubu gönderilmesi gerektiğinden başvuru sahibi yeniden en az üç potansiyel tedarikçiye (yapım işlerinde bir potansiyel yüklenici) teklif davet mektubu hazırlamalı ve göndermelidir.

Başvuru sahibi teklifteki hesaplamaların ve toplamaların doğruluğunu kontrol etmelidir. Teklifteki hesaplama hatalarında sorumluluk başvuru sahibine ait olup, Kurum Avrupa Birliği ve Ulusal çıkarlar doğrultusunda, hesaplamalarda ve toplamalarda hata olan kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme hakkına sahiptir.

- Başvuru sahibi, yatırımı kapsamında teklif aldığı harcama kalemleri ile ilgili bilgileri (malın adı, teknik özellikleri, birimi, miktarı, birim fiyatı, toplam fiyatı) başvuru formu eklerinde yer alan detaylı harcama listelerine yerleştirme aşamasında dikkatli olmalı ve teklifte yer alan her bir kalemi ilgili uygun harcama başlığı altına yazmalıdır.
- Kurum, yatırım bütçesinin belirlenmesi aşamasında, başvuru sahibi tarafından tekliflerden başvuru formu eklerinde yer alan detaylı harcama listelerine yerleştirilmiş uygun harcama kalemlerini dikkate alacaktır. Kurum, teklifte yer alıp başvuru formu detaylı harcama listelerine yerleştirilmeyen veya hatalı ve eksik yerleştirilen kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme hakkına sahiptir. Başvuru sahibi başvuru formu ve eklerini doldurma aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Başvuru sahibi, satın almayı gerçekleştireceği geçerli teklifi belirledikten sonra, yatırımının bütçelendirmesini yapacaktır. Geçerli tekliflerin değerlendirilmesinde en önemli kural, genel toplamda en düşük değere sahip geçerli teklifin yatırımın bütçelendirmesinde kullanılacak olmasıdır. Şayet daha yüksek değere sahip geçerli bir teklif kullanılacak ise, gerekçesi “Maliyet Gerekçelendirme Tablosu” kullanılarak ayrıntılı şekilde açıklanmalıdır.

Hesaplama hatalarından veya diğer nedenlerden dolayı, en düşük fiyatlı olması nedeniyle seçilen teklifin bu özelliğini kaybetmesi durumunda ise, Kurum, isteyeceği gerekçelere göre yapacağı incelemelerin sonucunda kararını verecektir. Şayet gerekçeler uygun değil ise teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklifleri kontrol ederken bu hususa dikkat etmelidir.

Başvuru sahibinin iyi mali yönetim prensipleriyle uyumlu bir bütçe sunması kendi yararına. İyi mali yönetim, kaynakların etkin, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını gerektirir. Başvuru sahipleri, gerek kendi katkılarının gerekse ve özellikle faydalanmayı öngördükleri kamu katkısının yatırım harcamaları kapsamındaki kullanımında etkinlik, ekonomiklik ve verimlilik açısından gerekli özeni göstermek zorundadır.

Başvuru sahibinin en düşük fiyatlı teklifi seçmemesi durumunda hazırlaması gereken “Maliyetleri Gerekçelendirme Tablosu”ndaki gerekçeler, harcama alanlarına göre aşağıda belirlenen kriterler esas alınarak incelenir ve seçilen teklif için sunulan gerekçelerin uygun olup olmadığına karar verilir. Yapım işleri alımları tek teklif esasına göre yapılacağından bu alımlar için “Maliyetleri Gerekçelendirme Tablosu” doldurulmayacaktır.

a) Makine-Ekipman Alımı:

- **Ücretsiz periyodik bakım:** En düşük fiyatlı teklifin ücretsiz periyodik bakım hizmeti sunmaması, buna karşılık seçilen teklifin ücretsiz periyodik bakım hizmeti sunması veya en düşük fiyatlı teklife göre ücretsiz periyodik bakım hizmeti süresinin en az bir yıl daha fazla olması.
- **Garanti:** Seçilen teklifin en düşük fiyatlı teklife göre en az bir yıl daha fazla garanti vermesi.
- **Ücretsiz kullanıcı eğitimi ve kılavuzu:** En düşük fiyatlı teklifin kullanıcı eğitimi ve kılavuzu sunmaması, buna karşılık seçilen teklifin kullanıcı eğitimi ve kılavuzu sunması.
- **Servis ağı:** En düşük fiyatlı teklifin projenin uygulanacağı ilde yetkili servisinin olmaması, buna karşılık seçilen teklifin projenin uygulanacağı ilde yetkili servisinin bulunması.
- **Yedek parça temini:** En düşük fiyatlı teklifin satın alınan mala ait her türlü yedek parçayı temin etmeyi taahhüt etmemesi, buna karşılık seçilen teklifin satın alınan mala ait her türlü yedek parçayı temin etmeyi taahhüt etmesi.
- **Ücretsiz sarf malzemesi:** Alınacak malın özelliğinin gerektirmesi durumunda, en düşük fiyatlı teklifin sarf malzemesi gerektiren malların tamamı için ilk kullanımda ücretsiz sarf malzemesi sunmayı taahhüt etmemesi, buna karşılık seçilen teklifin sarf malzemesi gerektiren malların tamamı için ilk kullanımda ücretsiz sarf malzemesi sunmayı taahhüt etmesi.

b) Hizmet alımı:

- **İş tecrübesi:** Seçilen teklif sahibinin benzer alandaki iş tecrübesinin, en düşük fiyatlı teklif sahibinin benzer alandaki iş tecrübesinden en az iki yıl daha fazla olması.
- **Ücretsiz revizyon:** En düşük fiyatlı teklifin gerekli durumlarda projede ücretsiz revizyon yapmayı taahhüt etmemesi, bu karşılık seçilen teklif sahibinin gerekli durumlarda projede ücretsiz revizyon yapmayı taahhüt etmesi.
- **Teknik personel sayısı:** Seçilen teklifi sunan tedarikçinin teknik personel sayısının en düşük fiyatlı teklifi sunan tedarikçinin teknik personel sayısından fazla olması.

c) Görünürlük harcamaları:

- **Garanti:** Seçilen teklifte proje kapsamında sunulan garanti süresinin en düşük fiyatlı teklifte sunulan garanti süresinden en az bir yıl daha fazla olması veya en düşük fiyatlı teklifte garanti sunulmaması.

- **Ücretsiz periyodik bakım:** Seçilen teklif için sunulan ücretsiz periyodik bakım süresinin en düşük fiyatlı teklifte sunulan ücretsiz periyodik bakım süresinden en az bir yıl daha fazla olması veya en düşük fiyatlı teklifte ücretsiz periyodik bakım hizmeti sunulmaması.
- **İş tecrübesi:** Seçilen teklif sahibinin benzer alandaki iş tecrübesinin, en düşük fiyatlı teklif sahibinin benzer alandaki iş tecrübesinden en az iki yıl daha fazla olması.

Başvuru sahibinin en düşük fiyatlı teklifi seçmemesi durumunda hazırlayacağı “Maliyetleri Gerekçeleştirme Tablosu”ndaki gerekçelerin haklı ve yeterli bulunması için;

- Makine-ekipman alımı harcama alanında, seçilen teklifin yukarıda belirtilen kriterlerden, en düşük fiyatlı teklife göre en az üç veya daha fazla kriteri karşılaması gerekmektedir.
- Hizmet alımı harcama alanında, seçilen teklifin yukarıda belirtilen kriterlerden, en düşük fiyatlı teklife göre en az iki veya daha fazla kriteri karşılaması gerekmektedir.
- Görünürlük harcamaları kapsamında, seçilen teklifin yukarıda belirtilen kriterlerden en düşük fiyatlı teklife göre iki veya daha fazla kriteri karşılaması gerekmektedir.

Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde, maliyetleri gerekçeleştirme tablosunda yer alan gerekçeler yukarıda belirtilen limitleri karşılamıyor ise teklifin ait olduğu harcama alanının/lotun tamamı uygun olmayan harcama olarak değerlendirilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Başvuru sahibi, maliyetleri gerekçeleştirme tablosunun veya tekliflerin ekine bu gerekçeleri kanıtlaması amacıyla kullanılacak her türlü belgeyi eklemelidir. Kurum tarafından yapılacak değerlendirmelerde en düşük fiyatlı teklifin seçilmediğinin tespit edilmesi durumunda, maliyetleri gerekçeleştirme tablosu ve ekindeki destekleyici belgeler incelenecektir. Bu belgelerin bulunmaması veya karar vermek için yeterli olmaması durumunda başvuru sahibinden ilave bilgi, belge istenecektir.

Eğer aynı alım kapsamında birden fazla mal alımı yapılıyor ise, tedarikçi bu kriterleri teklifinde yer alan her bir mal için ayrı ayrı değil, alımın tamamı için belirtecektir. Dolayısıyla yukarıdaki kriterlerin değerlendirilmesi, satın alıma konu malların her biri için ayrı ayrı değil, ilgili alım kapsamında alınan bütün mallar için

yapılacaktır. Alıma konu olan malların tamamında seçilen teklifin ilgili harcama alanına göre yukarıda belirtilen kriterleri belirtilen limitler ölçüsünde karşılması gerekmektedir.

6.1.7. Alımın Gerçekleşmesi

Yatırım kapsamındaki tüm alımlar, Kurum tarafından yatırımın uygun bulunması ve sözleşme imzalanmasından sonra yapılmalıdır. Kurum ile sözleşme imzalanmadan önce yapılacak alımlar uygun harcama olsa dahi desteklenmeyecektir. Ancak hizmet alımı kapsamında iş planı hazırlığı, mimari ve mühendislik projeleri, fizibilite hazırlığı ve iş planı hazırlığı için gerek duyulacak diğer hizmetlerde alım işlemi iş planının hazırlanması aşamasında gerçekleşecektir. Bu nedenle iş planı hazırlığı, mimari ve mühendislik projeleri, fizibilite hazırlığı ve iş planı hazırlığı için gerek duyulacak diğer hizmetler için yapılan alımlar, eğer yatırım Kurum tarafından uygun bulunur ve sözleşme imzalanırsa destek kapsamında değerlendirilecektir.

Sözleşme kapsamındaki alımlar, yararlanıcı tarafından TKDK ile sözleşme imzalandıktan sonra yapılmalı ve ilgili taksitin faaliyet döneminde gerçekleştirilmelidir. Ancak, sözleşmede yer alan ve ödeme belgeleri ile fatura veya fatura yerine geçen belgeleri 01.01.2021 tarihinden sonra düzenlenmiş olan, iş planı hazırlama (fizibilite ve teknik proje hazırlığı dahil), statik, mimari elektrik ve mekanik tesisat projesi hazırlama ile ilgili uygun genel harcamalar (hizmet alımları), sözleşme tarihinden önce gerçekleşmiş olmasına rağmen sözleşme kapsamında değerlendirilecektir. Öte yandan sözleşmedeki diğer hükümler saklı kalmak koşuluyla yararlanıcı, ikinci ve üçüncü taksitteki yapım işlerine önceki taksitlerin faaliyet döneminde başlayabilir.

Sözleşme öncesi kontroller ve projenin iş planı analizleri sonucunda, TKDK başvuru sahibine verilecek destek tutarında kesintiye gidilebilir. Başvuru sahibi, bu kesintileri ve sözleşmeye bağlanacak destek tutarını, kendisine gönderilecek sözleşme taslağında görebilecektir.

Yararlanıcı, seçtiği ve yatırımını bütçelendirmesinde kullandığı geçerli teklifin sahibi olan tedarikçi/yüklenici ile alım sözleşmesi imzalamalı ve aynı tedarikçiden/yükleniciden alımı gerçekleştirmelidir. Mal alım sözleşmeleri ödeme talep paketi ile birlikte Kuruma sunulmalıdır.

Yararlanıcının seçtiği teklif sahibi tedarikçi/yüklenici ile mal alım sözleşmesi imzalamasına ve alım yapmasına engel teşkil edebilecek bazı istisnai durumlar olabilir. Bu istisnai durumlarda yararlanıcının yapması gereken işlemler aşağıda belirtilmiştir.

Satın alımlarda istisnai durumlar;

1- Seçilen teklif sahibi tedarikçinin/yüklenicinin yararlanıcı ile tedarik sözleşmesi imzalamaktan kaçınması durumunda;

Yararlanıcı, projesinin seçildiği, Kurumun internet sayfasından yayınlandıktan sonraki bir tarihte olmak üzere, örneği TKDK İl Koordinatörlüklerinden veya Kurumun internet sayfasından temin edilebilecek bir sözleşmeye davet mektubu hazırlayacaktır. Başvuru sahibi, bu davet mektubunda tedarikçiye tedarik sözleşmesini imzalamak için en az 7 takvim günü süre tanıyacak ve tedarikçiyi posta/kargo veya noter yoluyla sözleşmeyi imzalamaya davet edecektir. Tedarikçinin bu mektupta belirtilen son güne kadar tedarik sözleşmesini imzalamaması durumunda; yararlanıcı, söz konusu durumu açıklayan ve örneğini TKDK İl Koordinatörlüklerinden veya Kurumun internet sayfasından temin edeceği matbu dilekçeyi hazırlayacaktır. Bu dilekçenin ekine tedarikçiye gönderdiği sözleşmeye davet mektubunun bir fotokopisini ve posta/kargo gönderim evrakı veya noter tebligatnamesini ekleyecektir.

2- Teklif sahibi tedarikçinin/yüklenicinin teklifinde belirtilen fiyatlardan satış yapmayı kabul etmemesi durumunda;

Yararlanıcı bu durumu belge ile kanıtlayacaktır.

3- Şayet, söz konusu teklif sahibi tedarikçi/yüklenici, satın alım sırasında iflas etmiş veya üretime/ticarete ara vermiş ise;

Yararlanıcı bu durumu belge ile kanıtlayacaktır.

4- Tedarikçinin Yararlanıcı ile imzaladığı tedarik sözleşmesinde yer alan yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda;

Yararlanıcı bu durumda, örneğini TKDK İl Koordinatörlüklerinden veya Kurumun internet sayfasından temin edeceği matbu dilekçeyi kullanacaktır. Bu dilekçede tedarikçinin sözleşmedeki hangi yükümlülüklerini (teslim/iş bitirme süresi, teslim koşulu vb.) yerine getirmediğini açıklayacak ve tedarikçi ile yapmış olduğu sözleşmenin bir fotokopisini ekleyerek Kuruma sunacaktır. İlgili İl Koordinatörlüğü gerekli durumlarda sözleşme koşullarının yerine getirilmediğini veya başlanmasına rağmen zamanında yerine getirilemeyeceğini tespit için görüşme ve incelemeler yapabilecektir.

Kurum ile yapılan sözleşmede satın alımın yapılacağı tedarikçi/yüklenici, satın alınacak malların marka, model ve teknik özellikleri yer almaktadır. Bu nedenle, yararlanıcı sözleşmesinde değişiklik için Kuruma başvurmak zorundadır. Aksi takdirde Kurum tarafından ödeme yapılmayacaktır. Yukarıda sayılan ve benzeri istisnai durumlarda Yararlanıcı, Kuruma tedarikçi/yüklenici değişikliği talebinde

bulunabilecektir. Bu amaçla yeniden, proje başvuru aşamasında Kuruma sunulan sayıda teklif toplanmalıdır. Proje başvuru aşamasında Kuruma sunulan seçilen tedarikçinin/yüklenicinin değiştirilme talebi, bununla ilgili kanıtlayıcı belgeler, yeni teklif/teklifler tüm ekleriyle beraber sözleşme değişikliği aşamasında Kuruma sunulmalıdır. Yeni seçilen tedarikçilerin/yüklenicilerin teklifindeki fiyatların, yararlanıcı ile Kurum arasında imzalanmış sözleşmede belirtilen fiyatlardan daha fazla olması durumunda, fazla olan kısım yararlanıcı tarafından karşılanacaktır. Tedarikçi/yüklenici değişikliği sürecine dair detaylar Bu Rehberin “13. Zeyilname Aşamasında Teklif Alma Kuralları” bölümünde yer almaktadır.

Satın alımlarda istisnai durumlarla ilgili tedarikçi/yüklenici değişiminde, yararlanıcının yeni tedarikçiden/yükleniciden alacağı mallar başvuru aşamasında teklif almak amacıyla hazırladığı teknik şartnameye/keşif özetine uygun olmalıdır. Teknik şartname /keşif özetinde değişiklik yapılmak isteniyorsa bunun makul gerekçeleri Kuruma sunulmalıdır. Aksi takdirde Kurum projeyi reddetme, ödemeyi yapmama veya ödeme yapılmış ise ödenen miktarı ilgili prosedürler çerçevesinde geri alma hakkına sahiptir. Tedarikçi /yüklenici değişiminde Kurum, yukarıda belirtilen belgelere ek olarak başka belge veya bilgileri isteme hakkına sahiptir.

6.1.8. Mal Alım Sözleşmesi

Satın alımla ilgili tüm hususlar başvuru sahibi/yararlanıcı ile tedarikçi/yüklenici arasında yapılacak mal alım sözleşmesinde belirlenecektir. Mal alım sözleşmesi, başvuru sahibi/yararlanıcı ile tedarikçi/yüklenici arasında yapılacak bir sözleşme olup, Kurumun mal alım sözleşmesi ile ilgili herhangi bir sorumluluğu olmayacaktır. Ancak mal alım sözleşmesinde, söz konusu alımla ilgili bu rehberde belirtilen ve başvuru sahibi/yararlanıcı veya tedarikçi için zorunluluk olan tüm şartların yer alması başvuru sahibinin/yararlanıcının yararına. Mal alım sözleşmelerinde fesih koşulları düzenlenmelidir.

Başvuru sahibi seçtiği tedarikçilerle/yüklenicilerle, Kurum ile sözleşme imzalama tarihinden önce veya sonra mal alım sözleşmesi imzalayabilir. Teklif geçerlilik süresi tedarikçi/yüklenici ile alım sözleşmesi imzalandığında sona erecek ve bu aşamadan sonra mal alım sözleşmesi hükümleri geçerli olacaktır.

İş Planı Hazırlama, Statik Proje Hazırlama, Mimari Proje Hazırlama, Elektrik Tesisat Projesi Hazırlama, Mekanik Tesisat Projesi Hazırlama uygun harcama kalemleri için tedarik sözleşmesi tarihi Sektörel Anlaşmada belirtilen 01.01.2021 tarihinden sonra, başvuru paketinin ilgili İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine sunulma tarihinden önce olmalıdır.

Yapım işi, makine ekipman, görünürlük ve diğer genel giderler için ise tedarik sözleşmesi tarihi ilgili taksite ait ÖTP'nin İl Koordinatörlüğüne veya İl İrtibat Ofisine sunulma tarihinden önce olmalıdır.

Başvuru sahibi/Yararlanıcı Ödeme Talep Paketini sunarken Mal Alım Sözleşmesinin Eki olarak aşağıdaki belgeleri mutlaka Kuruma sunmalıdır.

1. Tedarikçi tarafından gerçekleştirilen işler ya da teslim edilen mallar için tedarikçi tarafından hazırlanmış teknik şartname,
2. Tedarikçinin/yüklenicinin Mali Kimlik Formu
3. Tedarikçi/yüklenici tüzel kişi ise, tedarikçiyi temsil ve ilzama yetkili kişiye ait imza sirküleri, gerçek kişi ise imza beyannamesi. İnşaat işleri ile ilgili mal alım sözleşmesi ise, bunlara ek olarak şantiye şefine ait İmza Sirküleri/İmza Beyannamesi

6.1.9. Alınan Malın Teslimi

Başvuru sahibi, potansiyel tedarikçilere/yüklenicilere gönderdiği “Teklif Davet Mektubu”nda, satın alımı gerçekleştirecek malların teslim koşullarını belirtecektir.

Tekliflerin fiyatlandırılmasında sadece satın alınacak; yapım işi, makine ekipman, hizmet ve görünürlük kapsamındaki alımların fiyatları esas alınacaktır. Satın alımın proje adresine teslimi ile ilgili; nakliye giderleri, sigorta masrafları vb. giderler Kurum tarafından uygun harcama olarak değerlendirilmeyecektir.

Teslim ile ilgili giderler ve malın teslim koşulları tedarikçi/yüklenici ile yararlanıcı arasında imzalanacak mal alım sözleşmesinde kararlaştırılacaktır. Kesilecek faturada bu giderler mal fiyatına dahil edilmeyecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

7. İŞ AKIŞI

Başvuru sahibine geçerli teklif ve satın alım sürecinde, aşağıdaki iş akışlarını izlemesi önerilir.

a) İş Planı hazırlığı, mimari ve mühendislik projeleri, fizibilite çalışmaları ve teknik proje hazırlığı için yapılacak hizmet alımlarında;

- 1- Teklif Davet Mektubunun hazırlanması
- 2- Teknik Şartnamenin hazırlanması
- 3- Teklif Davet Mektubunun, iş planı hazırlama aşamasından ve son başvuru tarihinden önce teklif alınacak şekilde potansiyel tedarikçilere/yükleniciye gönderilmesi
- 4- Potansiyel tedarikçilerin/yüklenicinin tekliflerini sunması
- 5- Başvuru sahibince tekliflerin değerlendirilmesi ve en uygun teklifin seçilmesi
- 6- Başvuru sahibi ile tedarikçi arasında alım sözleşmesi yapılması
- 7- Alımın gerçekleştirilmesi, faturalandırılması, teslim ve kontrolü
- 8- Evrakların dosyalanması

b) Yapım İşleri, Makine-Ekipman Alımı ve Görünürlük kapsamındaki harcamalar için;

- 1- Teklif Davet Mektubunun hazırlanması
- 2- Teknik Şartnamenin/Keşif Özeti hazırlanması
- 3- Teklif Davet Mektubunun, iş planı hazırlığı sırasında ve son başvuru tarihinden önce teklif alınacak şekilde potansiyel tedarikçilere/yükleniciye gönderilmesi
- 4- Potansiyel tedarikçilerin/yüklenicinin tekliflerini sunması
- 5- Başvuru sahibince tekliflerin değerlendirilmesi, en uygun teklifin seçilmesi ve yatırımın bütçelendirilmesi
Kurum ile Sözleşme imzalandıktan ve projenin uygulanmasına başladıktan sonra, yararlanıcı tarafından aşağıdaki işlemler yapılacaktır:
- 6- Yararlanıcı ile tedarikçi/yüklenici arasında alım sözleşmesi yapılması
- 7- Alımın gerçekleştirilmesi, faturalandırılması, teslimi ve kontrolü
- 8- Evrakların dosyalanması

8. PİYASA KOŞULLARI

Destek tutarının tespitinde TKDK tarafından “gerekli” harcamalar için “uygun (etkin ve gerçek)” maliyetler esas alınacaktır. Yatırım kapsamında gerçek ve tüzel kişiliklerce gerçekleştirilecek satın alımlarda, genel kabul görmüş, ticari teamüller ve serbest piyasa koşulları izlenecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Yapım işleri teklifinde tedarikçinin aynı pozlar için farklı inşaat mahallerinde farklı fiyatlar teklif etmesinin tespit edilmesi durumunda ilgili firmadan bu durumun gerekçelendirilmesi istenecektir. Böyle bir durumda TKDK, söz konusu pozları uygun olmayan harcama olarak değerlendirme hakkına sahiptir.

Başvuru sahipleri tarafından alınıp, TKDK'ya sunulan fiyat tekliflerinin, teklifin geçerlilik süresi dikkate alınarak olası enflasyon ve piyasa koşullarına uygun olarak alınması önerilir. (Yapım işlerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/TKDK tarafından açıklanan birim fiyatların en fazla %85'i tavan fiyat olarak esas alınacak olup, enflasyon oranı dikkate alınmayacaktır.) Başvuruların değerlendirilmesi sırasında Kurum, tüm alımlar için (hizmet alımları ve görünürlük harcamaları dâhil) teklifte yer alan her bir kalemin piyasa fiyatlarına uygun olup olmadığını kontrol edecektir. Bu aşamada Kurum, tekliflerde yer alan her bir kalemin fiyatını, o kalem için belirtilmiş teknik özellikleri baz alarak kendi fiyat veri tabanı ile karşılaştıracak ve piyasa araştırmaları yapacaktır. Bu değerlendirme sırasında Kurum, başvuru sahibi ve tedarikçilerle görüşme, ilave bilgi veya belge talep etme hakkına sahiptir. Kurum tarafından yapılacak araştırma ve incelemeler neticesinde piyasa fiyatlarının çok üzerinde harcama kalemleri tespit edildiği takdirde, Kurum bu kalemlerin fiyatlarında azaltma yapma veya bu kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya projeyi reddetme hakkına sahiptir. Yapım işlerinde fiyatlar, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/TKDK'nın belirlediği güncel birim fiyatların %85'ini aşmamalıdır. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Kurum, tekliflerin piyasa şartlarına uyup uymadığını kontrol ederken aşağıdakileri referans olarak kullanacaktır.

- Kurum fiyat veri tabanı
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birim fiyatları
- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği referans fiyat listesi
- Diğer kaynaklar

9. ADİL REKABET KOŞULLARI, ŞEFFAFLIK VE FIRSAT EŞİTLİĞİ

Yatırım kapsamındaki teklif alımları ve satın alımlarda; adil rekabet koşulları, şeffaflık ve fırsat eşitliğinin sağlanması, manipülasyonlardan, usulsüzlük ve dolandırıcılık kapsamına giren faaliyetlerden kaçınılması ve satın alımlarda ilgili tüm işlemlerin “Sağlam Mali Yönetim Prensipleri” ile uyumlu olması gerekmektedir. TKDK tarafından yapılacak değerlendirmelerde bu konular da dikkate alınacak olup, aksi durumlarda TKDK bu başvuruları reddetme, hakkına sahiptir.

IPARD programı kapsamında başvuru sahibinin gerçekleştireceği satın alma işlemine teklif verecek potansiyel tedarikçilerin/yüklenicilerin tekliflerini bu rehberde belirtilen hususlara uygun şekilde hazırlayarak sunmaları zorunludur. Başvuru sahibi, bu rehberde belirtilen niteliklere uygun tedarikçilerin/yüklenicilerin seçimi konusunda azami özeni gösterecek ve satın alma sürecinin, temel satın alma kurallarına uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Kurum; teklif toplama ve satın alma sürecinin şaibeli olduğu ve temel satın alma kuralları ile tekliflerin bağımsızlığı ilkesinin ihlal edildiği kanaatine varırsa, başvuruyu reddetme ve ilgililer hakkında yasal işlem başlatma hakkına sahiptir. Bu durumda projenin aksamamasından ve doğabilecek maliyetlerden Kurum hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

Başvurunun ve iş planının hazırlanması ile ilgili danışmanlık hizmetlerini yapan tedarikçiler, başvuru ile ilgili diğer alımlara teklif veremezler. Bu durum, bunların sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri için de geçerlidir.

IPARD Programı kapsamında yapılacak satın alımlarda; başvuru sahibinin ve tedarikçilerin/yüklenicilerin aşağıda belirtilen fiil veya davranışlarda bulunmaları yasaktır:

- Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla satın almaya ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.
- Potansiyel tedarikçileri/yüklenicileri tereddüde düşürmek, teklif vermelerini engellemek, potansiyel tedarikçilere/yüklenicilere anlaşma teklifinde bulunmak veya teşvik etmek, rekabeti veya satın alma kararını etkileyecek davranışlarda bulunmak.
- Sahte belge düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.
- Bir potansiyel tedarikçi/yüklenici tarafından kendisi veya başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak, asaleten ya da vekâleten birden fazla teklif vermek

- Bu yasak fiil veya davranışlarda bulunanlar hakkında Kurum fiil veya davranışın özelliğine göre ilgili yasal hükümleri uygulama hakkına sahiptir. Başvuru sahibi gerek teklif alma ve teklifleri değerlendirme, gerekse satın alma aşamasında bu hususlara dikkat etmelidir.

10. YAZIŞMA DİLİ

Tedarikçiler/yükleniciler tarafından verilen teklifler farklı dillerde olabilir, ancak başvuru sahibince satın alımlarla ilgili Kuruma sunulacak tüm dokümanlar Türkçe olmalıdır. Şayet teklifler diğer dillerde yazılmış ise, yeminli tercüman tarafından onaylanmış çevirileri, başvuru paketine eklenecektir. Farklı dillerde yazılmış tekliflerin Türkçeye çevrilmesinden başvuru sahibi sorumludur.

Teklif davet mektubu, teknik şartname, keşif özeti ve teklifler bilgisayarda hazırlanmalı, el yazısı kullanılmamalıdır.

11. KURUMA SUNUM

Yapım işleri, makine ve ekipman alımları, hizmet alımları ve görünürlük harcamaları için alınan tüm geçerli teklifler ekleri ile birlikte bir asıl ve kopyası şeklinde başvuru paketine eklenerek Kuruma sunulacaktır. Kurum, tekliflerin incelenmesi aşamasında gerekli olduğu durumlarda başvuru sahibinden ilave bilgi veya belge isteme hakkına sahiptir.

12. ÇIKAR İLİŞKİLERİ

Satın alınacak; yapım işleri, makine ve ekipman, hizmet alımı ve görünürlük harcamaları kapsamındaki alımlarda makul fiyatlandırmanın yapılabilmesi amacıyla, çıkar ilişkilerinden kaçınılması zorunludur. Başvuru sahibi ile potansiyel tedarikçiler/yükleniciler arasında ve/veya üç teklif veren potansiyel tedarikçilerin/yüklenicilerin kendi aralarında ve/veya başvuru paketini hazırlayan (iş planı, teknik proje) danışman firma ile diğer potansiyel tedarikçiler/yükleniciler arasında herhangi bir çıkar ilişkisi olmamalı, potansiyel tedarikçi/yüklenici seçiminde buna özen gösterilmelidir. Yapım işlerinde işin bir kısmı veya tamamı yüklenici tarafından alt yükleniciye verilecek ise, bu alt yükleniciler ile başvuru sahibi arasında ve/veya alt yüklenici ile diğer yükleniciler arasında herhangi bir çıkar ilişkisi olmamalıdır.

Çıkar ilişkisi kontrolünde dikkate alınacak diğer bir nokta ise; başvuru sahibi ile tedarikçiler arasındaki ve tedarikçilerin kendi aralarındaki ailevi ilişkilerdir. Başvuru sahibi ile tedarikçiler arasında ve tedarikçilerin kendi aralarında herhangi bir ailevi ilişki olduğundan şüphelenilmesi durumunda başvuru sahibinden ek bilgi

ve belge ve gerekirse Detaylı Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği istenerek akrabalık ilişkileri sorgulanır. Ailevi ilişkilere ilişkin kontroller gerçek kişi başvuru sahibi/ tedarikçilerde kendileri için; tüzel kişi başvuru sahibi/tedarikçilerde ortakları için gerçekleştirilecektir. Ailevi ilişkiler bakımından kontrol edilecek akrabalık dereceleri eş, anne, baba, çocuklar ve kardeşler şeklinde olacaktır. Evlilik yoluyla edinilen ailevi ilişkiler aynı dereceden kan bağına dayanan akrabalık ilişkisi kapsamında değerlendirilir.

Başvurunun ve iş planının hazırlanması ile ilgili danışmanlık hizmetlerini yapan tedarikçiler, başvuru ile ilgili yapım işleri, makine-ekipman alımı ve görünürlük alımlarına teklif veremezler. Bu durum, bu şirketlerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri için de geçerlidir. Başvurunun iş planı hazırlanması ile ilgili danışmanlık hizmetlerini yapan tedarikçiler aynı projenin diğer hizmet alımlarına teklif verebilirler ve tedarikçi olabilirler. Ancak bu durumda bu hizmetlerin kesinlikle kendileri tarafından yapılması zorunludur. Bu tip hizmet alımları için teklif verildikten sonra bu işler başka firmalara yaptırılmaz.

Başvuru sahibi tarafından başvurusu ile ilgili olarak temsil ve ilzama yetkili kişi olarak belirlenen ve Kuruma bildirilen kişiler başvuru sahibine teklif veremezler ve teklif veren tüzel kişi tedarikçilerle ortaklık ilişkileri bulunamaz.

Üretici örgütleri tarafından sunulan başvurularda; başvuruyu sunan üretici örgütünün yönetim kurulunda görevli kişiler üretici örgütünün sunduğu projeye teklif veremezler ve teklif veren tüzel kişi tedarikçilerle ortaklık ilişkileri bulunamaz.

Kurum tarafından, başvuru sahibi ile potansiyel tedarikçiler/yükleniciler arasında ve/veya üç teklifi veren potansiyel tedarikçilerin/yüklenicilerin kendi aralarında ve/veya danışman firma ile diğer potansiyel tedarikçiler/yükleniciler arasında her hangi bir çıkar ilişkisi tespit edildiğinde başvuru reddedilecektir. Ayrıca başvuru sahibi ile tedarikçilerin/yüklenicilerin arasında veya tedarikçilerin/yüklenicilerin kendi aralarında akrabalık ilişkisine dayanan herhangi bir çıkar ilişkisi tespit edilmesi durumunda da başvuru reddedilecektir. Başvuru sahibi teklif alma ve teklifleri değerlendirme aşamasında bu hususa dikkat etmelidir.

Tedarikçiler ve hisse oranlarına bakılmaksızın tedarikçilerin ortakları, teklif verdikleri başvuru için finansman kaynağı sunamazlar. Tespit edilmesi halinde bu durum çıkar ilişkisi olarak değerlendirilecek ve başvuru reddedilecektir.

Kurum çıkar ilişkisi olabileceği yönünde bir durum tespit ettiği takdirde, bu durumu netleştirmek için başvuru sahibinden ilave bilgi veya belge talep etme hakkına sahiptir.

Projenin değerlendirme aşamasında mevcut bilgi veya belgelerden bir çıkar ilişkisi tespit edilmez ancak projenin seçim, uygulama ve faaliyet dönemlerinde Kurum tarafından çıkar ilişkisi oluşturabilecek bir durum tespit edilirse veya şikâyet neticesinde Kurum gerekli incelemeler sonucunda böyle bir durumu tespit ederse proje reddedilecek eğer ödeme yapılmış ise ödenen miktar ilgili prosedürler çerçevesinde geri alınacaktır.

13. ZEYİLNAME SÜRECİNDE TEKLİF ALMA KURALLARI

Bu Rehberde başvuru sürecine ilişkin olarak belirtilen usul ve esaslar, zeyilname sürecinde de geçerlidir. Adil rekabet koşulları, şeffaflık ve fırsat eşitliğinin zeyilname sürecinde de sağlanması amacıyla aşağıda belirtilen hususlar uygulanacaktır:

1. Başvuru aşamasında yapım işleri için belirlenmiş yüklenicinin sözleşme sonrasında değiştirilmesinin talep edilmesi durumunda; öncelikle teklif geçerlilik süresi dolmamış ise mevcut yüklenicinin feragati gerekir. Teklif geçerlilik süresi dolmuş ise mevcut yüklenicinin feragati aranmaz. Öte yandan, mal alım sözleşmesi imzalanmış ise bu sözleşmenin feshedildiğine dair belge sunulmalıdır. Sonrasında yeni bir yükleniciden proje başvurusunda kullanılan keşif özetine göre güncel tarihli yeni bir teklif alınmalıdır. Yararlanıcı Kuruma makul gerekçe sunmak koşuluyla keşif özetinde değişiklik yapabilir. Yeni teklif, Kuruma zeyilname talebiyle beraber sunulmalıdır. Yapım işlerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/TKDK'nın belirlediği ve ilgili tedbir için, Yeni tekliflerin alınma tarihinde geçerli olan (o tarihte TKDK internet sayfasında zeyilnameler için yayımlanmakta olan) pozlar kullanılmalıdır.
2. Başvuru aşamasında makine ekipman, genel harcama ya da görünürlük harcamaları için, seçilen tedarikçinin sözleşme sonrasında değiştirilmesinin talep edilmesi durumunda öncelikle teklif geçerlilik süresi dolmamış ise mevcut tedarikçinin feragati gerekir. Teklif geçerlilik süresi dolmuş ise mevcut tedarikçinin feragati aranmaz. Öte yandan, mal alım sözleşmesi imzalanmış ise bu sözleşmenin feshedildiğine dair belge sunulmalıdır. Değişikliğe konu toplam harcama tutarının 20.000 Avro üzerinde olması halinde; teklif geçerlilik süreleri dolmamış ise öncelikli olarak başvuru paketinde belirtilen seçilmeyen iki teklif sahibinden, proje başvurusunda kullanılan teknik şartnameye göre

güncel tarihli yeni teklif alınmalıdır. İlaveten, yeni bir tedarikçiden de aynı teknik şartnameye göre üçüncü bir teklif alınmalıdır. Aynı dönemde alınmış bu üç teklif arasından başvuruda uygulanan esaslara göre biri seçilmeli ve söz konusu üç teklif Kuruma zeyilname talebiyle beraber sunulmalıdır. Başvurudaki seçilmeyen tedarikçilerin tekliflerini güncellememesi halinde onların yerine de yeni tedarikçilerden teklif alınmalı, bu üç teklif arasından başvuruda uygulanan esaslara göre biri seçilmeli ve söz konusu üç teklif Kuruma zeyilname talebiyle beraber sunulmalıdır. Teklif geçerlilik süreleri dolmuş ise başvuru paketinde belirtilen seçilmeyen iki teklif sahibinden yeni teklif alınmadan başka tedarikçilere gidilebilir. Öte yandan, değişikliğe konu toplam harcama tutarı 20.000 Avro ve altında ise tek teklif yeterli olacaktır.

- 3.** Başvuru aşamasında makine ekipman ya da görünürlük harcamaları için, seçilen tedarikçinin sözleşme sonrasında bir veya birkaç harcama kalemini temin edememesi ve yerine teknik şartnameye uyumlu alternatif marka/model/teknik özellikte harcama kalemi temin edeceğini bildirmesi durumunda bu tedarikçinin yeni harcama kalemlerine ait teklifi ile Kuruma zeyilname talebinde bulunulmalıdır.
- 4.** Başvuru aşamasında makine ekipman, genel harcama ya da görünürlük harcamaları için, seçilen tedarikçinin sözleşme sonrasında bir veya birkaç harcama kalemini mevcut teknik şartnameye göre temin edememesi durumunda; değişikliğe konu toplam harcama tutarının 20.000 Avro üzerinde olması halinde; teklif geçerlilik süreleri dolmamış ise öncelikli olarak başvuru paketinde belirtilen seçilmeyen iki teklif sahibinden, proje başvurusunda kullanılan teknik şartnameye göre güncel tarihli yeni teklif alınmalıdır. İlaveten, yeni bir tedarikçiden de aynı teknik şartnameye göre üçüncü bir teklif alınmalıdır. Aynı dönemde alınmış bu üç teklif arasından başvuruda uygulanan esaslara göre biri seçilmeli ve söz konusu üç teklif Kuruma zeyilname talebiyle beraber sunulmalıdır. Başvurudaki seçilmeyen tedarikçilerin tekliflerini güncellememesi halinde onların yerine de yeni tedarikçilerden teklif alınmalı, bu üç teklif arasından başvuruda uygulanan esaslara göre biri seçilmeli ve söz konusu üç teklif Kuruma zeyilname talebiyle beraber sunulmalıdır. Teklif geçerlilik süreleri dolmuş ise başvuru paketinde belirtilen seçilmeyen iki teklif sahibinden yeni teklif alınmadan başka tedarikçilere gidilebilir. Öte yandan, değişikliğe konu toplam harcama tutarı 20.000 Avro ve altında ise tek teklif yeterli olacaktır.

5. Yararlanıcı, makine ekipman, genel harcama ya da görünürlük harcamaları için başvuru aşamasındaki teknik şartnamesini sözleşme sonrasında değiştirmek istiyorsa; değişikliğe konu toplam harcama tutarının 20.000 Avro üzerinde olması halinde; teklif geçerlilik süreleri dolmamış ise öncelikli olarak başvuru paketinde belirtilen seçilen ve seçilmeyen teklif sahiplerine yeni teknik şartnamesini göndererek yeni teklifler almalıdır. Teknik şartnamenin değiştirilme gerekçeleri Kurum tarafından makul bulunmalıdır. Aynı dönemde alınmış bu üç teklif arasından başvuruda uygulanan esaslara göre biri seçilmeli ve üç teklif de Kuruma zeyilname talebiyle beraber sunulmalıdır. Başvurudaki seçilen ve seçilmeyen tedarikçilerin yeni teknik şartnameye göre teklif vermemesi halinde onların yerine yeni tedarikçilerden teklif alınmalı, bu üç teklif arasından başvuruda uygulanan esaslara göre biri seçilmeli ve söz konusu üç teklif Kuruma zeyilname talebiyle beraber sunulmalıdır. Teklif geçerlilik süreleri dolmuş ise başvuru paketinde belirtilen seçilen veya seçilmeyen teklif sahiplerinden yeni teklif alınmadan başka tedarikçilere gidilebilir. Öte yandan, değişikliğe konu toplam harcama tutarı 20.000 Avro ve altında ise tek teklif yeterli olacaktır.
6. Her durumda Kurum, sözleşme sonrasında yapılmak istenen değişikliği teknik açıdan ve piyasa fiyatları bakımından değerlendirecektir. Teknik açıdan uygun bulunmayan veya zorunluluktan kaynaklanmayan değişiklik talepleri reddedilecektir. Eskilerinin yerine yatırıma dâhil edilmek istenen yeni harcama kalemleri için Kurum tarafından piyasa araştırması yapılacaktır. Kurum tarafından yapılacak araştırma neticesinde piyasa fiyatlarının çok üzerinde harcama kalemleri tespit edildiği takdirde, Kurum bu kalemlerin fiyatlarında azaltma yapma veya bu kalemleri uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya değişiklik talebini reddetme hakkına sahiptir. Yapım işlerinde teklifte yer alan fiyatlar, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı/TKDK tarafından her bir poz numarasına göre belirlenen ve yayınlanan güncel (teklif alınma tarihinde geçerli olan) birim fiyatların en fazla %85'i olan tavan fiyatları aşmamalıdır. Harcama kalemlerinin miktarlarında azaltma yoluna gidiliyorsa, azalan miktarlara karşılık gelen tutarlar uygun harcama tutarından düşülecektir. Öte yandan harcama kalemlerinin miktarlarında artış yoluna gidiliyorsa, artan miktarlara karşılık gelen tutarlar uygun olmayan harcama olarak sözleşmeye dahil edilecektir. Eski ve yeni harcama kalemlerinin farklı birimlerle ifade edilmesi halinde miktarlarda azalma ya da artma olduğuna dair karar, Kurumun inisiyatifindedir.

7. Zeyilname aşamasında da, başvuruda olduğu gibi tekliflerin bağımsızlığı sağlanmalı, alınan teklifler ve mevcut sözleşmedeki tutarlar arasında tekliflerin birbirlerinden veya mevcut sözleşmedeki birim fiyatlardan bağımsız şekilde hazırlanmadığına işaret edecek unsurlar bulunmamalıdır. Böyle bir durumun tespiti halinde Kurum ilgili harcama alanlarını/lotları uygun olmayan harcama olarak kabul etme veya değişiklik talebini reddetme hakkına sahiptir.
8. Her durumda kalem bazında sözleşmeye göre tutar düşmeleri zeyilnameye yansıtılacak, tutar yükselmeleri ise yansıtılmayacaktır. Yeni kalemlerin tutarlarının yüksek olması durumunda aradaki farklar yararlanıcı tarafından karşılanacaktır.

Zeyilname sürecinde teklif alma kuralları hakkında detaylı bilgiler, Kurumumuz web sitesinde (www.tkd.gov.tr) yayımlanan “Zeyilname İşlemleri Rehberinde” ayrıca belirtilmiştir.

TKDK

Yukarı Bahçelievler Mahallesi Wilhelm Thomsen Caddesi No: 7 Çankaya, Ankara
444 8 535
www.tkd.gov.tr

Tüm hakları Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna aittir. İzinsiz çoğaltılamaz. Parayla satılamaz. Avrupa Komisyonu bu yayının içeriğinden sorumlu değildir.

Bu kitapçıkta yer alan bilgilerin güncel haline www.tkd.gov.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Ayrıntılı bilgi için; İl Koordinatörlerimiz ile yüz yüze görüşebilirsiniz; 444 85 35 No.lu Yardım Masası Telefon Hattı'nı arayabilirsiniz.